

RAPPORT

Beheerplan Reiniging Sittard-Geleen 2021-2025

Gemeente Sittard-Geleen

Klant: Gemeente Sittard-Geleen

Referentie: BH2807MIRP003F01

Status: Definitief/01

Datum: 11 juni 2021

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Amerikalaan 110
6199 AE Maastricht Airport
Mobility & Infrastructure
Trade register number: 56515154

+31 88 348 78 48 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Beheerplan Reiniging Sittard-Geleen 2021-2025

Ondertitel: Beheerplan Reiniging 2021-2025
Referentie: BH2807MIRP003F01
Status: 01/Definitief
Datum: 11 juni 2021
Projectnaam: Beheerplannen Sittard-Geleen
Projectnummer: BH2807

Opgesteld door: LvD en Thou

Gecontroleerd door: Ameh

Datum: 11 juni 2021

Goedgekeurd door: HPi

Datum: 11 juni 2021

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden veelevoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever. Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doelstelling en gebruik van het beheerplan	4
1.3	Actualisatie beheerplan	5
1.4	Leeswijzer	5
2	Beleidskaders en gemeentelijk beleid	6
2.1	Gemeentelijk beleid	7
2.2	Tuinman 'Trots op onze tuin'	10
3	Arealen reiniging	11
3.1	Areaal verhardingen	11
3.2	Areaal groen	11
3.3	Afvalbakken	12
3.4	Reiniging weekmarkten, evenementen en volksfeesten	12
3.5	Gladheidsbestrijding	12
3.6	Graffiti verwijdering	13
4	Assetmanagement	14
4.1	Beheerplan reiniging	14
4.2	Reeds gezette stappen	15
5	Beheerstrategie Reiniging	18
6	Kwaliteit reiniging	20
6.1	Kwaliteitsnormering	20
6.2	Huidige kwaliteit	21
6.2.1	Beleidsmeting	21
6.2.2	Bestekmeting	23
6.3	Meldingen en klachten	24
6.4	Dumpingen	25
7	Programmering Reiniging	26
7.1	Verdeling werkzaamheden RWM en Wijkbeheer	26
7.1.1	Pilot reiniging in Geleen-Munstergeleen	27
7.2	Straatreiniging	27
7.2.1	Machinale reiniging	27
7.2.2	Handmatig reinigen	28
7.3	Markten, evenementen en feesten	29

7.4	Onkruid op verhardingen	30
7.5	Gladheidsbestrijding	32
7.6	Meldingen, dumpingen en incidenten	33
7.7	Graffiti verwijdering	33
7.8	Zwerfafvalpreventie en participatie	33
7.9	Inspectie en monitoring	34
7.10	Evaluatie	35
8	Financiën	36
8.1	Uitgangspunten	36
8.2	Theoretisch benodigde reinigingsbudgetten	36
8.3	Meerjarenbegroting Reiniging 2021-2025	37
9	Ontwikkelagenda/aandachtspunten	39
9.1	Algemene thema's	39
9.2	Veranderende werkwijze RWM – Gemeente	40
9.3	Sturingsinformatie verbeteren	40
9.4	Inspecteren en monitoren	41
9.5	Ontwikkelen	41
10	Aanbevelingen	42

BIJLAGEN:

Bijlage 1:	Begrippenlijst
Bijlage 2:	CROW beeldkwaliteitsmaatlatten
Bijlage 3:	Lijst met begrote evenementen en volksfeesten
Bijlage 4:	Handmatige gladheidsbestrijding 2017-2020

Samenvatting

Dit beheerplan Reiniging voor de gemeente Sittard-Geleen heeft betrekking op de reiniging op verhardingen (asfalt, elementen en cementbeton) en in het groen. Aanleiding voor dit plan vormen het integraal basis beheerplan en het verkrijgen van inzicht in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de benodigde financiën (Basis op Orde).

Met dit beheerplan wil de gemeente invulling geven aan de manier waarop de gemeente Sittard-Geleen de komende periode 2021-2025 omgaat met de kwaliteit van de leefomgeving vanuit de beheergroep reiniging. Vanuit deze basis heeft de gemeente de stap gezet tot professionalisering van de beheerorganisatie en bevordering van het assetmanagement principe. Op hoofdlijnen worden de volgende kaders onderscheiden:

- Wet- en regelgeving: Wat moet minimaal geregeld zijn om de gemeentelijke zorgtaak te vervullen?
- Beleid en ambitie?
- Hoe worden de overeengekomen kwaliteitsniveaus in stand gehouden?
- Kwaliteit en financiële kaders: Hoe staat het met de kwaliteit en welke kosten liggen hieraan ten grondslag?

Wet- en regelgeving

De gemeente Sittard-Geleen heeft zich in het kader van beheer en reiniging van de openbare ruimte te houden aan de vigerende wet- en regelgeving waaronder de Gemeentewet, de Wet milieubeheer en de Wet gewasbescherming en biociden. Naast wetten en regels heeft de gemeente ook beleidskaders gesteld waarin haar ambities zijn vastgelegd. Voorbeelden zijn de Beleidsnota openbare ruimte Sittard-Geleen 2016-2026 (Trots op onze tuin) en Basis integraal beheerplan openbare ruimte Sittard-Geleen.

Beleid en ambitie

Voor de reinigingsstaken op verhardingen (grijs) en in het (openbaar) groen hanteert de gemeente Sittard-Geleen momenteel de landelijk gangbare beeldkwaliteitssystematiek van de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2018 (schriftelijke [CROW-publicatie 380](#)). Voor de instandhouding van de beeldkwaliteit van grijs en groen onderscheidt de gemeente op hoofdlijnen de volgende reinigingsdisciplines:

- Machinaal en handmatig reinigen (vegen);
- Onkruidbestrijding;
- Gladheidsbestrijding;
- Graffiti verwijdering;
- Zwerfafvalpreventie en -participatie;
- Inspectie en monitoring.

Deze reinigingsactiviteiten worden niet alleen door de gemeente zelf vanuit Team Wijkbeheer uitgevoerd, maar ook door en samen met RWM, wijkplatforms en bewoners(groeperingen).

De reinigings- en overige gemeentelijke taken worden integraal aangepakt en vallen onder Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Bij het opstellen van de reinigingsplanning vindt afstemming plaats tussen verschillende disciplines (wegen, riool, groen etc.). Het doel van de afstemming is gericht op het efficiënt inzetten van alle budgetten en het beperken van de overlast voor de omgeving. Het resultaat is een integrale aanpak waarmee zo goed mogelijk rekening wordt gehouden met de behoefte van de omgeving, wet- en regelgeving en specifieke problematiek in de gemeente.

Kwaliteit leefomgeving

Op basis van beleids- en besteksmetingen, uitgevoerd in de periode 2018-2020, is de kwaliteit van de dienstverlening bepaald. Ofschoon de uitgevoerde metingen momentopnamen zijn en de nodige kanttekeningen bij de manier van meten en evalueren geplaatst kunnen worden, blijkt de gemeente de afgelopen jaren aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus te voldoen.

Programmering reiniging

Op basis van de vastgestelde beleidskaders en kwaliteitsniveaus zijn werkpakketten voor de onderscheiden reinigingsdisciplines uitgewerkt. Deze werkpakketten vormen de basis voor de meerjarenbegroting 2021-2025.

Financiën (areaal en kosten)

De gemeente Sittard-Geleen is verantwoordelijk voor circa 5,6 miljoen vierkante meter aan verhardingen (asfalt, elementen, beton, half verharde en onverharde wegen en paden) en 4,2 miljoen vierkante meter groenvoorzieningen. Afhankelijk van zowel de functionele gebieden (centra/parels, woonwijken, hoofdwegen, buitengebieden en bedrijfsterreinen) als de reinigingsdisciplines (beheergroepen) zijn (voor 2021 en 2022) verschillende kwaliteitsniveaus gekozen die zijn vertaald naar de daarvoor benodigde financiële middelen.

In 2019 is het integraal beheerplan openbare ruimte opgesteld en goedgekeurd door de gemeenteraad. Uit dat plan komt onder andere naar voren dat voor reiniging (inclusief onkruidbestrijding) in de periode 2020 - 2023 een jaarlijks exploitatiebudget van afgerond 2,5 miljoen euro benodigd is. Naar aanleiding van het besluit in november 2019 om het ambitieniveau stapsgewijs omhoog te brengen, zijn de budgetten voor reiniging aangevuld met €557.000,- voor 2021 en €715.000,- voor 2022.

Conform het uitgangspunt "Basis op orde" is op grond van de werkpakketten reiniging een meerjarenbegroting 2021-2025 opgesteld. Op basis van aanvullende informatie over (week)markten en geactualiseerde normkosten voor gladheidsbestrijding, graffiti verwijdering en dumpingen zijn de resultaten herijkt en in de jaarlijks benodigde budgetten per werkpakket inzichtelijk gemaakt. Deze dienen ook als basis voor de door de gemeente uit te voeren confrontatie van het benodigde budget met het beschikbare budget.

Meerjarenbegroting reiniging 2021-2025

Beheergroepen	2021	2022	2023	2024	2025
Straatreiniging (inclusief onkruidbestrijding)	€ 1.932.067	€ 2.053.545	€ 2.053.545	€ 2.053.545	€ 2.053.545
Reiniging (week)markten	€17.726	€17.726	€17.726	€17.726	€17.726
Gladheidsbestrijding	€883.927	€883.927	€883.927	€883.927	€883.927
Dumpingen, meldingen en incidenten	€427.722	€427.722	€427.722	€427.722	€427.722
Graffiti verwijdering	€169.848	€169.848	€169.848	€169.848	€169.848
Zwerfafvalpreventie	€100.000	€100.000	€100.000	€100.000	€100.000
Totaal	€ 3.531.290	€ 3.652.768	€ 3.652.768	€ 3.652.768	€ 3.652.768

1 Inleiding

De gemeente Sittard-Geleen heeft een wettelijk vastgestelde zorgtaak voor het beheer van de openbare ruimte. Deze is onder andere vastgelegd in de Gemeentewet. Van de gemeente wordt verwacht dat zij de functie van het areaal borgt door voldoende beheer en hiermee zorgt voor een schone, bereikbare en veilige gemeente Sittard-Geleen. Daarom legt de gemeente vast op welke wijze zij het kapitaalgoed (verhardingen en groen) beheert en hoe de gemeente daarmee invulling geeft aan haar visie en basisverplichtingen.

Voor de waarborging van de data over verhardingen en groen en de instandhouding van het geambieerde kwaliteitsniveau maakt de gemeente gebruik van:

- De CROW-beheersystematiek voor verhardingen en groen (onderhoudsrichtlijnen); zie voor meer informatie de Beheerplannen voor verhardingen en groen.
- De Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2018 (schriftelijke [CROW-publicatie 380](#)). Deze normering is voornamelijk geschikt voor het verzorgingsonderhoud van reiniging of groen.
- Monitoring door middel van periodieke beleidsmetingen en bestekmetingen.
- Het waarborgen van data over verhardingen en groen door gebruik van een digitaal beheersysteem (optimalisatie).
- Assetmanagement model (procesinrichting reiniging ten aanzien van verhardingen en groen).

Dit beheerplan Reiniging heeft betrekking op de discipline reiniging. Hierin zijn de volgende onderdelen wel en niet meegenomen.

Wel	Niet
<ul style="list-style-type: none"> - Veegvuil en blad verwijderen - Zwerfafvalbestrijding - Onkruidbestrijding - Gladheidsbestrijding - Graffiti verwijdering - Markten evenementen en specials - Reiniging in het groen 	<ul style="list-style-type: none"> - Inzameling van huishoudelijk afval (ondergrondse containers, pasjes, etc.) - Milieustraten - Rioolreiniging

Bij Reiniging ligt de verantwoordelijkheid voor het schoonhouden van de openbare ruimte. Reiniging is het meest integrale onderdeel van de openbare ruimte in de zin dat het overal kan voorkomen; op verhardingen, in het groen, op gebouwen, kunstwerken, bebordingen etc.. Tegelijkertijd vormt reiniging ook een dynamische en complexe vorm van dienstverlening, omdat de benodigde inzet afhankelijk is van weers- en seizoensinvloeden, de variatie in woon-, leef-, werk- en recreatiegebieden, het gebruik van de openbare ruimte, boom- en plantensoorten en andere, niet geheel beïnvloedbare variabelen.

Een totaalbeeld schoon bestaat pas als er optimale afstemming plaatsvindt tussen de verschillende disciplines. Het gaat dan vooral om het bestrijden van zwerfafval, veegvuil en onkruid op verhardingen en in het groen. De Reiniging is sterk verbonden met het groenonderhoud als het gaat om zwerfafvalbestrijding, en met riolen als het gaat om het schoonhouden van de straten ter voorkoming van onnodige vervuiling van het riool. Daarnaast is gladheidsbestrijding een periodieke activiteit en graffiti verwijdering een incidentele activiteit.

1.1 Aanleiding

De aanleiding voor het plan is het feit dat de gemeente op het moment alleen een integraal basisbeheerplan (2019) heeft voor de totale openbare ruimte. Ten behoeve van verdere professionalisering van de beheerorganisatie is de gemeente Sittard-Geleen het traject 'Basis op orde' gestart. Belangrijke stappen en onderdelen hiervan zijn het verkrijgen van meer inzicht in de aantallen, soorten en afmetingen van de objecten (of 'assets') in de openbare ruimte die de gemeente in beheer heeft en het opstellen van adequate beheerplannen die helpen bij de professionalisering van de organisatie en uitvoering. Uiteindelijk gaat het ook om de vraag wat het kost om de kwaliteitsambitie van de gemeente te halen waarbij zij het beheer en onderhoud van de gehele openbare ruimte efficiënt en onderbouwd wil organiseren.

Naast het integraal beheerplan speelt ook nog het volgende. Na een periode van beperkte financiële middelen en lastige keuzes in het kader van Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) heeft de gemeente eind 2020 besloten om de kwaliteitsniveaus voor reiniging en groen stapsgewijs op een hoger niveau te tillen.

Tegen deze achtergrond heeft de gemeente Sittard-Geleen besloten ook het voorliggende beheerplan Reiniging 2021 - 2025 op te stellen.

1.2 Doelstelling en gebruik van het beheerplan

Dit plan geeft inzicht in de manier waarop de gemeente gedurende de komende vijf jaar de vastgestelde doelstellingen gaat realiseren en hoe het naar de toekomst toe invulling geeft aan deze doelstellingen op basis van een optimale balans tussen prestaties, risico's en kosten.

Het beheerplan reiniging is er op gericht te zorgen voor het garanderen van een schone en veilige leefomgeving en een doelmatige, professionele, duurzame en financiële verantwoorde organisatie en uitvoering van de gemeentelijke reinigingstaken. Uitgaande van de gemaakte keuze voor een stapsgewijze verhoging van de (beeld)kwaliteitsniveaus op basis van de CROW beeldkwaliteitssystematiek dienen de verhardingen en het groen op gekozen onderhoudsniveau te worden onderhouden.

Om inzicht te geven in de financiën die nodig zijn om het bestaande areaal te beheren, is het basisbeheerplan opgesteld. Dit plan brengt een verdieping aan die nodig is om het beheer doelmatig uit te voeren. De kosten zijn bepaald op basis van normbedragen en kengetallen die passend zijn voor de situatie in Sittard-Geleen en geven per onderdeel van straatreiniging aan welke activiteiten hiervoor nodig zijn.

Het plan is tot stand gekomen op basis van de meest recente kwaliteitsmetingen en uitgevoerde onderzoeken (zie hoofdstuk 6) en geactualiseerde normkosten (zie hoofdstuk 8). Hiermee is inzicht gegeven in het te reinigen areaal verhardingen en groen met bijbehorende kwaliteit. Parallel aan dit proces zijn ook met behulp van de werkpakketten de benodigde kosten ten behoeve van instandhouding van de kwaliteitsniveaus inzichtelijk gemaakt. Hiermee ontstaat een zuivere basis waarmee de gemeente invulling kan geven aan de daadwerkelijk benodigde maatregelen en middelen in het kader van de reinigingstaken.

1.3 Actualisatie beheerplan

Het advies is om het beheerplan reiniging vierjaarlijks te actualiseren op basis van beleidsmatige besluitvorming en de uitkomsten van enerzijds de proeven 'Tuinman van de gemeente Sittard-Geleen' en pilot reiniging in Geleen-Munstergeleen en anderzijds de ontwikkelagenda en besprekingen tussen gemeente en Reinigingsdienst Westelijke Mijnstreek (RWM). Zowel de pilots als de ontwikkelagenda en besprekingen starten in 2021.

Afhankelijk van de voortgang daarvan wordt het beheerplan Reiniging en de samenwerking tussen gemeente en RWM op basis van de verzamelde informatie in de eerste helft van 2022 geëvalueerd. Afhankelijk van de doelstellingen van het nieuwe College (na de gemeentelijke verkiezingen in maart 2022) kunnen de aanpak, doel- en taakstellingen en activiteiten van het beheerplan reiniging in het najaar van 2022 worden bijgesteld ten behoeve van verdere verbetering in 2023 en 2024. Op basis van een analyse en evaluatie van de uitwerking en effecten van de nieuwe aanpak, afspraken en activiteiten in 2024 kan het beheerplan in 2025 worden geactualiseerd. Voor een meer gedetailleerde planning wordt verwezen naar paragraaf 7.10.

1.4 Leeswijzer

- Hoofdstuk 2 start met de beleidskaders en uitgangspunten. Hierin wordt een korte blik geworpen op de geldende wet- en regelgeving en het gevoerde en het huidige beleid van de gemeente ten aanzien van de reiniging.
- In hoofdstuk 3 komen de te reinigen arealen verhardingen en groen aan bod.
- In hoofdstuk 4 gaan we in op de assetmanagement systematiek bij reiniging.
- In hoofdstuk 5 wordt de Beheerstrategie voor reiniging beschreven.
- In hoofdstuk 6 worden de door het gemeentebestuur vastgestelde kwaliteitsambities op basis van de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2018 (schriftelijke CROW-publicatie 380) getoetst aan de huidige kwaliteitsscores
- In hoofdstuk 7 wordt de programmering voor de verschillende reinigingstaken behandeld.
- In hoofdstuk 8 (Financiën) wordt op basis van normbedragen en de werkpakketten reiniging de benodigde budgetten voor het realiseren en behouden van de bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsambitioniveaus voor reiniging (en groen) toegelicht.
- In hoofdstuk 9 wordt de ontwikkelagenda toegelicht en acties benoemd.
- In hoofdstuk 10 wordt dit rapport afgesloten met de aanbevelingen voor de reiniging.

2 Beleidskaders en gemeentelijk beleid

De gemeente Sittard-Geleen heeft in haar rol als beheerder van de openbare ruimte geen volledige vrijheid in het vaststellen van haar beleid. Het beheer daarvan is namelijk (deels) in nationaal geldende wetten en besluiten geregeld. Deze wetten en besluiten geven de kaders aan waarbinnen de uitvoering van beheertaken moeten plaatsvinden, ook ten aanzien van reiniging.

Wettelijke kaders

Wettelijk gezien is reiniging nodig indien de vervuiling leidt tot onveiligheid of milieuschade of als de maatregelen nodig zijn om de levensduur van objecten te behalen (ter voorkoming van kapitaalvernietiging).

Niet alle activiteiten zijn dus wettelijk verplicht, maar een schone gemeente draagt wel sterk bij aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de gemeente voor inwoners en bezoekers.

Een voorbeeld van een wettelijk verplichte activiteit is gladheidsbestrijding; dit moet worden uitgevoerd om de wegen veilig te houden en is ondergebracht bij reiniging. Het verwijderen van zwerfafval of het bestrijden van onkruid is voornamelijk bedoeld om de leefbaarheid, netheid en aantrekkelijkheid van de omgeving te borgen.

Voor het werken met machines, reinigings- en bestrijdingsmiddelen in de openbare ruimte zijn wettelijke regels vastgelegd over hoe er gewerkt moet worden en met welke middelen.

In tabel 1 is een overzicht van de belangrijkste wetten en regels overgenomen.

Tabel 1: Vigerende wet- en regelgeving

Wet	Doel
Grondwet	Zorg van de overheid gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.
Gemeentewet	Naast bestuurlijke bepalingen en financiële verordeningen (artikel 212) vormt artikel 147 Gemeentewet de basis voor de gemeentelijke Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Daarin kunnen ook zaken uit (bijvoorbeeld) het Activiteitenbesluit milieubeheer (Abm) worden opgenomen. Recent (op 12-1-2021) is de uitvoeringsregeling Afvalstoffenverordening Sittard-Geleen gewijzigd
Arbo Wet - Arbeidsomstandigheden	Het voeren van een arbeidsomstandighedenbeleid met als onderdeel het uitvoeren van een Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E)
Burgerlijk Wetboek, artikel 6:162 – Zorgplicht	Stelt dat de gemeente moet zorgdragen voor het areaal in haar beheer
Wegenwet	De Wegenwet is een Nederlandse wet waarin de verantwoordelijkheden voor het beheer van openbare wegen worden geregeld, o.a. met betrekking tot gladheidsbestrijding
Wet milieubeheer	Deze wet legt in grote lijnen vast welke wettelijke instrumenten er zijn om het milieu te beschermen en welke uitgangspunten daarvoor gelden.
Wet gewasbescherming en biociden	Deze wet regelt het verbod op onder andere chemische onkruidbestrijding. Ofschoon glyfosaat sinds enige tijd weer is toegestaan, heeft gemeente Sittard-Geleen er in principe voor gekozen om geen chemische middelen toe te passen.

2.1 Gemeentelijk beleid

Naast de wettelijke kaders in relatie tot de reiniging van de openbare ruimte heeft de gemeente Sittard-Geleen ook eigen kaders gesteld en daarmee haar ambities in beleid vastgelegd. In dit kader zijn de relevante beleids- en visiedocumenten ten aanzien van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte hieronder benoemd.

Hoe de gemeente de openbare ruimte wil beheren, is in het recente verleden vastgelegd in de “Beleidsnota Openbare ruimte Sittard-Geleen 2016-2026 “Trots op onze tuin”. Mede op basis van de financiële positie van de gemeente Sittard-Geleen zijn keuzes gemaakt in de te behalen kwaliteit van de openbare ruimte. In 2019 is besloten tot een minimaal benodigd beheerniveau ‘LAAG’ voor de hele openbare ruimte en daarmee ook voor reiniging. De aanpassing van het kwaliteitsniveau (naar “LAAG”) was noodzakelijk om de financiën op orde te krijgen en te zorgen dat de veiligheid van de openbare ruimte en de continuïteit van voorzieningen te waarborgen. Vanwege het belang van reiniging voor de andere doelstellingen wordt het beheerniveau ‘LAAG’ als minimum gehanteerd. Het aanpassen van het niveau voor de gehele openbare ruimte is vervolgens geregeld met het vaststellen van de “Beleidsnota onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte 2020-2023”. De gevolgen hiervan per discipline zijn nader uitgewerkt in het “Basis integraal beheerplan 2020-2023”.

Als binnen de bestaande financiële kaders een hoger kwaliteitsniveau mogelijk is dan is de wens van de gemeente om dit te realiseren. Wanneer de financiële kaders het toelaten, kan de gemeente besluiten weer op een hoger kwaliteitsniveau te beheren, belangrijk is om daar waar mogelijk rekening mee te houden. En dat is recent gebeurd naar aanleiding van de “Motie onderzoek verhogen beheerniveau” (zie verderop).

Beleidsnota openbare ruimte Sittard-Geleen 2016-2026 “Trots op onze tuin”

De kern van dit plan omvat de volgende pijlers:

Stadsdialoog

De gemeente is zonder kaders het gesprek met de stad aangegaan en heeft haar inwoners gevraagd wat zij belangrijk vinden als het gaat om de openbare ruimte.

Visie openbare ruimte 2026

Vervolgens zijn de uitkomsten van stadsdialoog verbonden met de ambities en de kracht van de stad en vertaald in een visie op de openbare ruimte voor de komende tien jaar. Daarbij is ook rekening gehouden met relevante ontwikkelingen in Nederland.

Concrete stappen

Tot slot is aangegeven hoe de gemeente de “stip op de horizon” en de wetenschap wat inwoners en de stad belangrijk vinden, met concrete en zichtbare stappen kan realiseren.

Beleidsnota onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte 2020-2023

Met dit document heeft de gemeente een beleidswijziging doorgevoerd ten aanzien van het onderhoudsniveau van haar openbare ruimte. Het doel van deze nota is tweedelig. Enerzijds de bijstelling van de onderhoudsniveaus van de openbare ruimte (IBOR) naar beheer kwaliteit "LAAG". En anderzijds voldoen aan de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet. Aanleiding voor deze nota is het gegeven dat de gemeenteraad november 2018 in het kader van de bezuinigingen het voorstel heeft aangenomen om vanaf 2019 minder middelen beschikbaar te stellen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Belangrijke punten uit dit document zijn:

- Onderhoudsniveau "LAAG" als uitgangspunt;
- Veilig houden van de openbare ruimte;
- Voorkomen van kapitaalvernietiging.

Basis integraal beheerplan Openbare ruimte Sittard-Geleen 2020-2023

Gemeente Sittard-Geleen heeft in het najaar 2018 het gedifferentieerde onderhoudsniveau bestaande uit HOOG, BASIS en LAAG¹ voor de gehele openbare ruimte losgelaten en heeft gekozen voor het onderhoudsniveau (LAAG).

Het basis integraal beheerplan is, mede op verzoek van de provincie Limburg, opgesteld om te zorgen dat op de korte termijn, op basis van de beschikbare gegevens, een financiële doorrekening gemaakt kan worden voor het beheer van de totale openbare ruimte in de periode 2020-2023. Hiermee krijgt de gemeenteraad meer inzicht in de opgave en bijbehorende financiële middelen om de openbare ruimte te onderhouden op het door haar vastgestelde onderhoudsniveau.

Motie onderzoek verhogen beheer niveau

In november 2019 heeft de gemeenteraad een motie aan het College aangeboden² met het verzoek om te onderzoeken:

- 1) Welke meerkosten gemoeid zijn met het als volgt structureel verhogen van het beheerniveau voor:
 - Woonwijken: het verhogen van het dagelijks onderhoud van de hoofdbeheergroepen 'reiniging' en 'groen' naar beheerniveau BASIS
 - Centra: het verhogen van het dagelijks onderhoud van de hoofdbeheergroepen 'reiniging' en 'groen' naar beheerniveau BASIS respectievelijk HOOG.
- 2) Welke eventuele eenmalige kosten gemaakt moeten worden om deze twee beheergroepen op het gewenste niveau te brengen

Het College heeft deze motie uitgewerkt in de "Toelichting differentiatie beheerniveau IBOR". Daarin stelt het College voor om het beheerniveau stapsgewijs te verhogen, niet alleen voor woonwijken en centra, maar ook op bedrijfsterreinen. Alleen het buitengebied blijft op niveau LAAG.

Het onderzoek is uitgevoerd waarna de gemeenteraad in november 2020 heeft ingestemd met het uitgewerkte voorstel voor stapsgewijze kwaliteitsverhoging en differentiatie van het beheerniveau. Met het opnemen daarvan in de begroting voor 2021 is dit voor de beheerdisciplines reiniging- en groenbeheer ook doorgevoerd.

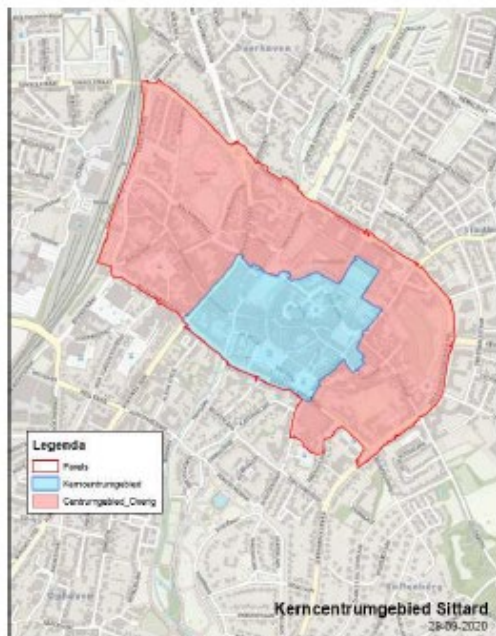
¹ Deze niveaus verwijzen naar de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2018 (schriftelijke CROW-publicatie 380)

² <https://www.gob-online.nl/onze-motie-van-14-november-inzake-onderzoek-verhogen-beheer-niveau/>

De kernpunten van het besluit zijn als volgt:

- De fasering heeft met name betrekking op de centra, bedrijfsterreinen en hoofdwegen. Hiertoe is in de centra een onderscheid gemaakt tussen het kernwinkelgebied en de direct daaraan grenzende winkelstraten en het overige centrumgebied. Op onderstaande kaartjes is de afbakening van deze gebieden te zien.

Sittard:

Geleen:

- Voor de kerncentra-gebieden, zoals in voorgaande afbeeldingen in blauwe kleur weergegeven, is in de begroting vanaf 2021 rekening gehouden met niveau HOOG. De overige delen van de centra en het centrumgebied van Born gaan naar BASIS. Op de bedrijventerreinen worden in 2021 de volgende werkzaamheden binnen de beheergroepen groen en reiniging verhoogd naar BASIS:
 - Onkruidbestrijding op verhardingen;
 - Afvalbakken legen en zwerfafval in het groen;
 - Onkruidbestrijding in groen.
- Vanaf 2022 is in de begroting rekening gehouden met het verhogen van het resterende centrumgebied naar HOOG. Hierbij vormt de oude ziekenhuislocatie (omgeving OZL) overigens een uitzondering. Dit gebied, omsloten door de straten Walramstraat, Parallelweg, E. van Barstraat, Rijksweg Noord, is weliswaar gelegen in het functioneel gebied “parel” (centra), maar beschouwen we als woonwijk; het beheerniveau van dit gebied is daarop aangepast.
- Op bedrijventerreinen worden vanaf 2022 ook de overige onderdelen van groen en reiniging naar BASIS gebracht, namelijk:
 - Reiniging op verhardingen en bermen overig;
 - Bladverwijdering in het groen; en
 - Groen overige (hagen, bomen, beplantingen etc.)
- Aanvullend heeft het College het verhogen van het beheerniveau van de hoofdwegen doorgerekend. Hoofdwegen in centra zijn onderdeel van de Parel. Hoofdwegen door woonwijken zijn verhoogd naar BASIS en hoofdwegen in buitengebieden blijven tot 2022 op niveau LAAG. In 2022 gaan alle hoofdwegen naar BASIS.
- Op basis van voorgaande uitgangspunten zijn voor de jaren 2021 en 2022 begrotingen bijgevoegd à raison de €1.112.000 respectievelijk €1.364.000 voor reiniging en groen. De budgetverhogingen

voor reiniging bedragen €557.000,- in 2021 en €715.000,- voor 2022 zijn 1-op-1 overgenomen en opgebouwd vanuit werkpakketten met bijbehorende uren, materieel en materiaal tegen marktconforme prijzen op basis van het normenboek.³

Een en ander betekent dat vanaf 2021 het kwaliteitsniveau is gewijzigd en vanaf 2022 alle 'parels' ofwel de belangrijkste plekken in de gemeente (w.o. het stadscentrum) weer op niveau HOOG onderhouden moeten worden en een deel van de wijken op "BASIS".

2.2 Tuinman 'Trots op onze tuin'

In 2016 is het plan van de Tuinman 'Trots op onze tuin' vastgesteld. Een ambitieus plan waarin de gemeente onder meer een beweging wil maken van beeld-gestuurd beheer naar dialoog-gestuurd. Een manier van beheren waarbij techniek en beleving meer in balans worden gebracht. Een van de speerpunten uit het plan is dan ook om op basis van gesprekken met inwoners te komen tot gedifferentieerd beheer op wijk- of dorpsniveau. Beheer dat dus beter is afgestemd op de behoeften en vastgelegd in zogenaamde wijkbeheerplannen.

Zoals hiervoor al beschreven, is door een ombuigingstaakstelling het onderhoudsniveau in 2018 in de hele gemeente teruggedraaid naar niveau LAAG. Het laagste onderhoudsniveau waarbij net geen kapitaalvernietiging optreedt en de veiligheid niet in het geding komt. Door deze maatregel moest de ambitie van de Tuinman worden bijgesteld, omdat er op dat moment geen budgettaire ruimte was om te kunnen differentiëren. Het plan van Tuinman om te komen tot wijkbeheerplannen is toen noodgedwongen geparkeerd.

Het gedachtegoed van de Tuinman als zodanig blijft echter onveranderd en onlosmakelijk verbonden met de manier waarop de gemeente onder meer het beheer en onderhoud van de openbare ruimte wil organiseren: samen met haar inwoners.

Vanuit de overtuiging dat in gesprek blijven met inwoners juist nu belangrijker is dan ooit, probeert de gemeente zoveel mogelijk eigen initiatieven en zelfbeheer te stimuleren. Maar organiseert ze ook beginspraak-bijeenkomsten waarbij inwoners kunnen meepraten over de (her)inrichting van hun straat of plein.

Daarbij is een plan bedacht om de Tuinman zichtbaarder en vooral herkenbaarder te maken. Dit plan is begin dit jaar gelanceerd, waarbij de Tuinman ook meteen in een nieuw jasje is gestoken; 'De slimme tuinman' (zie ook artikel 'Slimme Stad Sittard-Geleen' van Jan-Willem Wesselink op pagina 24-25 Future City Foundation).

³ *Werkpakket reiniging uitgewerkt + totaalstelling groen en reiniging motie def.xls van 2 februari 2021*

3 Arealen reiniging

Naar aanleiding van de ingediende en aangenomen motie wordt thans weer ingezet op een gedifferentieerd beheerniveau waarbij de hoofdbeheergroepen 'reiniging' en 'groen':

- In de parels (centra, bijzondere plekken) worden verhoogd naar beheerniveau BASIS respectievelijk HOOG.
- In de woonwijken naar beheerniveau BASIS gaan.
- Op hoofdwegen en bedrijventerreinen in 2021 deels op BASIS en in 2022 volledig naar BASIS gaan
- In 2022 alleen in buitengebieden nog op LAAG blijven.

3.1 Areaal verhardingen

In tabel 2 is het areaal verharding opgenomen waar de gemeente reiniging op uitvoert. De reinigingsactiviteiten op verhardingen betreffen machinaal en handmatig vegen (inclusief bermen), onkruidbestrijding op verhardingen (inclusief ledigen van afvalbakken, zie §3.3).

Tabel 2: Areaal verhardingen

Verdeling areaal wegnnet					
	Asfalt m ²	Beton m ²	Elementen m ²	% van totaal	Totaal m ²
Born en kleine gemeenten	835.736	22.958	503.631	24%	1.362.324
Geleen	1.107.684	31.008	935.269	37%	2.073.962
Sittard	1.150.502	22.949	1.016.640	39%	2.190.091
Totaal	3.093.922	76.915	2.455.540	100%	5.626.377

De gehele lengte van het verharde wegnnet is circa 1.200 km. De totale oppervlakte van het wegnnet komt op circa **5,6 km²**. Het areaal verhardingen is verdeeld over drie voormalige gemeenten.

3.2 Areaal groen

In de gemeente Sittard-Geleen zijn meer dan 46.000 bomen aanwezig en meer dan 50.000 are aan beplantingen en 211 hectare bos- en natuurterreinen. In tabel 3 is het totaal areaal groen van de gemeente Sittard-Geleen opgenomen (Bron: Beheerplan Groen). Hierbij wordt opgemerkt dat de gemeente ook areaal van derden in onderhoud heeft. Omdat de exacte arealen en werkzaamheden daarvan niet in beeld zijn, is in Beheerplan Groen als actie voor 2021 opgenomen om deze ook in beeld te brengen en de afspraken daarover vast te leggen.

Tabel 3: Areaal groen

Beheertype	Eenheid	Hoeveelheid Huidig 2021
Bos- en natuurterreinen	are	21.151
Bomen ¹⁾	stuks	46.662
Bepantingen	are	19.499
Grasterreinen	are	32.088
Overige	are	48
Overige voorzieningen boomroosters	m ²	995

1) ofschoon bomen onder Beheerplan Groen vallen, zijn de verschillende boomsoorten, bladeren, vruchten en cycli van grote invloed op met name het veegregime

Het gedeelte waarop de gemeente reinigingsactiviteiten uitvoert, bedraagt circa 4,2 miljoen m². Daarvan betreft 1,5 miljoen m² reiniging in (weg)bermen en 2,7 miljoen m² reinigingsactiviteiten in het groen. De activiteiten in het groen betreffen verwijdering van blad en zwerfafval en het ledigen van afvalbakken.

3.3 Afvalbakken

Sittard-Geleen heeft in totaal 922 afvalbakken. Daarvan worden 157 afvalbakken (17%) door Reinigingsdienst Westelijke Mijnstreek (RWM afval en reiniging, hierna: RWM) geledigd; de rest (765 bakken = 83%) door de wijkteams.

3.4 Reiniging weekmarkten, evenementen en volksfeesten

(Week)markten

De gemeente heeft de regie op het machinaal en handmatig vegen van (week)markten. Het gaat om de volgende markten en bijbehorende arealen:

Tabel 4: Arealen markten (in m²)

(week)markten	Frequentie	Totaal areaal (m²)
Donderdagmarkt Sittard	Wekelijks	9.115
Zaterdagmarkt Sittard	Wekelijks	6.760
Zaterdagmarkt Geleen	Wekelijks	9.545
Paasmarkt Born	Jaarlijks	27.980
St. Joep Sittard	Jaarlijks	63.285
Totaal		116.685

Evenementen en volksfeesten

De gemeente is primair verantwoordelijk voor reiniging van gemeentelijke evenementen en (volks)feesten. Daarnaast worden ook particuliere evenementen en feesten georganiseerd. Bij het verlenen van vergunningen voor evenementen worden afspraken gemaakt over de staat waarin de openbare ruimte moet worden teruggebracht na een evenement. Bij volksfeesten is het mogelijk de afvalstroom en daarmee de inspanning om het daarna op niveau te krijgen te beïnvloeden door bv. afspraken te maken over het gebruik van de buitenruimte en verpakkingen (ook gerelateerd aan duurzaamheidsdoelen). Dit vereist communicatie, handhaving en participatie. Bijlage 3 bevat een overzicht van jaarlijkse evenementen en volksfeesten waarmee rekening wordt gehouden in de (meerjaren)begroting. Hierbij wordt opgemerkt dat niet van alle feesten en evenement de arealen, reinigingswerkzaamheden en kosten bekend zijn. Zowel dat inzicht en de afspraken zijn voor verbetering vatbaar (zie hoofdstuk 9 Ontwikkelagenda).

3.5 Gladheidsbestrijding

De gemeente is wettelijk verplicht om in het kader van veiligheid en doorstroming van verkeer gladheid te bestrijden. Dat gebeurt hoofdzakelijk machinaal met strooiwagens, maar ook handmatig; zo worden de toegangen van gemeentelijk vastgoed, zebrapaden, publieke voorzieningen door wijkbeheer handmatig gestrooid. In tabel 5 staan de lengtes van de te strooien A-, B- en C-routes.

Tabel 5: Lengtes strooiroutes

Categorie	Som van lengte in m	Som van lengte in km
A-routes	168.728,51	168,73
B-routes	108.825,58	108,83
C-routes	110.860,86	110,86
Eindtotaal	388.414,96	388,41

Bijlage 4 bevat een overzicht van alle handmatig gestrooide locaties (inclusief bushaltes).

3.6 Graffiti verwijdering

De gemeente verzorgt ook het verwijderen van ongewenste (racistische/kwetsende) graffiti van gebouwen, wegmeubilair en kunstwerken. Dat gebeurt alleen op gemeentelijke objecten en na melding of constatering en op ad-hoc basis als een beheerder in de wijk is.

Voor verticale elementen/muren die in eigendom zijn van gemeente dient Vastgoed in actie te komen. Voor overige elementen/muren worden particulieren/eigenaar verzocht te acteren, zeker bij aanstootgevende teksten/afbeeldingen. In dat laatste geval zal de gemeente actief actie ondernemen naar eigenaar.

Het gemeentelijk beleid is erop gericht om (alleen) aanstootgevende graffiti direct te verwijderen en meer kostenefficiënt met overige graffiti.

4 Assetmanagement

Assetmanagement is het scala van gecoördineerde activiteiten waarmee een beheerorganisatie waarde realiseert uit assets of kapitaalgoederen (wegen, bruggen, riool, gebouwen, groen etc.) bij het verwezenlijken van haar doelstellingen. Wat van waarde is, is afhankelijk van deze doelstellingen, van de aard en het doel van de organisatie en de behoeften en verwachtingen van de belanghebbenden (burgers, het bestuur/college, bedrijven).

Om enerzijds invulling te geven aan de beleidsmatige kaders/doelstellingen en anderzijds het beheerproces ten behoeve van de assets in de openbare ruimte goed in te richten, heeft de gemeente Sittard-Geleen de keuze gemaakt voor de implementatie van assetmanagement in de beheerorganisatie. Deze keuze zal in de loop van de komende jaren leiden tot verdere professionalisering en een slagvaardige beheerorganisatie.

Het gemeentelijk assetmanagementplan is een document dat invulling geeft aan een deel van het assetmanagement proces.

Primair worden hierin de algemene doelen van de gemeente (veiligheid, leefbaarheid, economie, bereikbaarheid e.d.) zoals die door het College zijn vastgesteld, vertaald naar een beheerstrategie per discipline die recht doet aan de ambities.

Het beheerplan wordt gevoed door areaalgegevens, werkpakketten, inspecties en monitoringsgegevens.

4.1 Beheerplan reiniging

In het Beheerplan Reiniging zijn ten aanzien van Reiniging de volgende drie hoofddoelstellingen geformuleerd (zie §4.3):

1. voldoen aan wet- en regelgeving;
2. de aantrekkelijkheid van de woon-, winkel- en werkomgeving te behouden en verbeteren;
3. technisch verantwoord en financieel efficiënt reinigingsbeheer.

Uit het beheerplan volgt voor de meeste disciplines een meerjarenplanning en een meerjarenbegroting voor minimaal 4 jaar. Omdat reiniging gaat over kort-cyclische activiteiten wordt in dit plan uitgegaan van een jaarplanning die geëxtrapoleerd wordt naar 4 jaar. Het beheerplan geeft daarnaast een praktische invulling aan het verbeteren van het beheerproces door het toevoegen van een ontwikkelagenda. Hierin speelt voor reiniging met name de ontwikkeling van een nieuwe relatie met RWM een belangrijke rol.

Toegesplitst op het onderdeel reiniging zijn de onderdelen van het proces nader uitgebreid toegelicht. De processtappen van het systeem, zoals in de vorige paragraaf weergegeven, gelden voor alle assets (objecten) in de openbare ruimte. In dit document is alleen gefocust op het onderdeel reiniging. Per processtap is puntsgewijs een vertaling gemaakt naar de benodigde activiteiten/taken in relatie tot de reinigingsactiviteiten.

4.2 Reeds gezette stappen

In relatie tot het systematisch beheer en reiniging van verhardingen en groen zijn volgens het principe van het assetmanagement de volgende stappen gezet:

- Inrichting van de reinigingstaken op basis van normbedragen en door uitvoering van periodieke metingen en inspecties.
- Programmering reinigingstaken volgens de CROW beeldkwaliteitssystematiek van de kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2018 (CROW-publicatie 380).
- Inzichtelijk maken van de kwaliteit en uitstraling van assets in de openbare ruimte in het beheersysteem. Zo beïnvloedt beschadigd straatmeubilair de beeldkwaliteit.
- Uitvoeren van pilots en onderzoeken voor integraal en interactief beheer van de openbare ruimte (zie hoofdstuk 7).

Data en informatie

Voor de cyclische processen zoals inspectie, planning en begroting waarbij de basisdata een cruciale rol spelen is het van belang dat het beheersysteem goed benut wordt voor de waarborging van de beheerdata. Reiniging heeft hiervoor de gegevens van verhardingen en groen nodig omdat dit de assets zijn waar de reinigingsactiviteiten op worden uitgevoerd.

Het is van belang dat vanuit de hele beheerorganisatie aandacht is voor het bijhouden en actualiseren van de beheerdata. Dit geldt voor alle assets binnen de openbare ruimte. Ten aanzien van de optimalisatie van de basisdata voor reiniging gelden op hoofdlijnen de volgende activiteiten:

- Zorgen voor optimale vastlegging en actualisatie van reinigingsdata in een beheersysteem;
- Verzamelen en analyseren van data verhardingen (areaal uitbreiding);
- Coördineren en vastleggen van reinigingscycli en afstemming met andere disciplines;
- Vastleggen van gezamenlijke inspecties en acties in beheersysteem (bv. straatmeubilair);
- Opnemen van dumpingen in nieuw dashboard om 'hotspots' in beeld te krijgen

Mens en organisatie

Mens en organisatie is geen processtap, maar wel het belangrijkste onderdeel voor een succesvolle beheerorganisatie. Gedrag, eigenaarschap, een constructieve opstelling en het nakomen van afspraken zijn de mechanismen die tot succes leiden. Dit is alleen mogelijk als de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen de beheerorganisatie volledig en duidelijk zijn gedefinieerd. Binnen de beheerorganisatie loopt een pilot die inzichtelijk moet maken welke kwalitatieve en kwantitatieve behoeftes er zijn om het onderdeel reiniging professioneel binnen proces Beheer Openbare Ruimte te kunnen borgen.

Beleid en strategie

Hierin worden politieke keuzes gemaakt en analyseert men de ontwikkelingen die van belang zijn en de wensen van de stakeholders (bewoners, bedrijven), waaronder

- Het opstellen van Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) plannen;
- Het adviseren van inwoners en gebruikers, projecten, andere afdelingen, management, college van B&W en de gemeenteraad;
- Het geven van invulling aan overheids- en burgerparticipatie bij het schoonhouden van de gemeente.

Beheren en programmeren

Voor de discipline reiniging bestaat een minder groot onderhoud of vervangingsopgave aan assets dan zoals bijvoorbeeld bij wegen. Het materiaal en materieel moet wel worden onderhouden, maar dat is de verantwoordelijkheid van de service providers. De kosten worden doorberekend in de uurtarieven van wijkteams en RWM en zijn geen onderdeel van de opgave van beheer.

Wel wordt door middel van het beheerplan inzicht gegeven in de onderhoudsbehoefte. Activiteiten in deze stap betreffen:

- Opstellen beheerplan aan de hand van gestelde beleidsdoelen.
- Controleren of de activiteiten voldoen aan wettelijke kaders en het beleid.
- Opstellen van scenario's om te voldoen aan het kwaliteitsniveau en vaststellen van het voorkeursscenario.
- Bepalen hoe de kwaliteit wordt gemonitord.
- Opstellen van de begroting (het benodigde budget).
- Betrekken van service providers (zoals RWM) bij de strategie.

Plannen en voorbereiden

Deze processtap gaat over de planning en uitvoering van de activiteiten en de wijze waarop contracten worden gesloten. Na het bepalen van de onderhoudsbehoefte kunnen de activiteiten worden uitgevoerd. Een helderdere en strakke planning en correct gedefinieerde verantwoordelijkheden vormen de basis voor het succesvol uitvoeren van de activiteiten. Deze betreffen:

- Inzichtelijk maken van benodigde budgetten en afzetten daarvan tegen beschikbare budgetten.
- Gezamenlijke opname voor contractvorming (bij overdracht/oplevering).
- Eisen aan kwaliteit, producten, diensten en uitvoering stellen.
- Het opstellen van bestekken en maken van (raam)contracten en werkafspraken.

Bouwen en onderhouden

Van bouwen is bij reiniging feitelijk geen sprake; wel van beheer en uitvoering. Hierbij heeft de gemeente een belangrijke rol als regisseur, toezichthouder en uitvoerder in de acceptatie van diensten en het resultaat wanneer deze in beheer worden overgedragen. Wijkbeheer heeft daarbij de regie (coördineren en aansturen). De werkelijke uitvoering ligt bij de wijkteams, RWM en eventuele andere (onder)aannemers. De werkzaamheden in het kader van beheer en uitvoering betreffen:

- In situ controleren van uitgevoerde werkzaamheden op basis van (beeld)bestekken.
- Actueel houden van beeldkwaliteitscatalogus en -meetlatten (zie bijlage 2).
- Voeren van toezicht en controle.
- Behoud van afgesproken beeldkwaliteit- en veiligheidsniveaus.
- Uitzetten en coördineren/aansturen (regie) van klein onderhoud.
- Oplevering en overdracht (controle uitvoering en overdracht naar beheer).

Monitoren en analyseren

Deze processtap betreft het monitoren van de prestaties en het analyseren van de resultaten. Voor een beheerder is het van belang te begrijpen waardoor klachten en meldingen worden veroorzaakt. Als sprake is van een structurele oorzaak, kan het zinvol zijn een structurele (preventieve) maatregel te treffen. De werkzaamheden betreffen:

- Registreren en afhandelen van meldingen/klachten over onvoldoende schone omgevingen;
- Het analyseren van inspectieresultaten en voorgestelde maatregelen;
- Kwaliteitscontrole uitgevoerd werk;
- Analyse op risicoafdekking, contracten en uitvoering.

Evalueren en bijsturen

Op alle niveaus wordt geleerd van de ervaringen en wordt gewerkt aan het optimaliseren van de uitvoering. Het streven is om de assetmanagementactiviteiten te optimaliseren en van ervaringen te leren. Dit vereist ook sturing op beleidsmatig niveau zodat ambitie en de realisatie daarvan met elkaar kloppen. Onder deze werkzaamheden vallen:

- Evaluatieproces en prestaties;
- Jaarlijks bijstellen van opgestelde plannen
- Uitvoeren van herstelacties of aanpassen van gestelde doelen;
- Het opstellen van wijzigingsvoorstellen.

5 Beheerstrategie Reiniging

In tabel 6 wordt inzicht gegeven in hoe de gemeente als beheerder en eigenaar van de openbare ruimte de verschillende beheertaken ten aanzien van reiniging invult. Voor een optimaal beheer zijn niet alleen de gestelde doelen en/of beleid nodig, maar ook de inzet van de beschikbare financiële en andere middelen die zorgen voor de kwaliteitsborging van de openbare ruimte. Het is een feit dat alleen met betrouwbare beheerdata (vaste en variabele gegevens) en toereikende reinigingsbudgetten de gekozen beheerstrategie goed tot uitvoering gebracht kan worden.

Tabel 6: Beheerstrategie Reiniging gemeente Sittard-Geleen

Doelstelling	Beheermaatregel/actie
Voldoen aan wet- en regelgeving	
Voor veilige wegen en beschikbare rioleringen en wegen voeren we reinigingsmaatregelen uit	Machinaal vegen in de wijken ten behoeve van de verkeersveiligheid en de capaciteit en werking van (straat)kolken en de riolering. Daarnaast aanvullend op beeldkwaliteit reinigen waar nodig t.b.v het behalen van het beheerniveau "LAAG" op het onderwerp schoon.
Gladheidsbestrijding ten behoeve van de veiligheid van de weggebruiker	De gemeente is verantwoordelijk voor de begaanbaarheid van de wegen, daarom voert de gemeente gladheidsbestrijding uit. Er is een contract met RWM met een vast bedrag per jaar en een variabele component afhankelijk van de weersomstandigheden
De gemeente heeft een verantwoordelijkheid om de openbare ruimte schoon te houden zodat geen schade voor de volksgezondheid ontstaat of onveilige situaties ontstaan.	Dumpingen en bijplaatsingen van afval in de openbare ruimte worden door de gemeente opgeruimd. Dit valt onder de reinigingstaken en is belegd bij de wijkteams; voor grote hoeveelheden wordt RWM ingezet. Afval dat zorgt voor onveilige situaties, zoals afval van drugslaboratoria of asbest wordt in samenwerking met de politie zo spoedig mogelijk opgeruimd. Opgemerkt wordt dat de kosten voor verwijdering van dumpingen en bijplaatsingen in de begroting voor afval(beheer) vallen. In de herfst ontstaat veel natuurlijk afval door vallend blad van bomen. Hiervoor wordt een aparte 'bladronde' ingezet om te zorgen dat dit wordt opgeruimd door de wijkteams. Afvoeren gebeurt onder andere door RWM.
Maatregelen voor de aantrekkelijkheid van de woon-, winkel- en werkomgeving	
Het centrum dient voldoende aantrekkelijk te blijven	Er wordt machinaal geveegd in het centrum (397.000m ² verharding, 8% van het areaal). Dit gebeurt op basis van beeldkwaliteit. Daarnaast wordt na de twee zaterdagmarkten extra geveegd door RWM.
Na evenementen dient de openbare ruimte even schoon te zijn als vóór het evenement.	Na een evenement blijft veel afval in de openbare ruimte achter. De gemeente reinigt zelf bij evenementen en volksfeesten waar zij mede-organisator is. Overige evenementen dienen zelf te zorgen voor het reinigen. Met name rondom meer verspreide evenementen (bv. wiellerrondes) ontstaat ook in de omgeving van het evenement afval, de gemeente zet dan aanvullende capaciteit in. Er is een vast contract met RWM en er wordt door de wijkteams inzet gepleegd. Handhaving wordt ingezet om te bewaken dat organisatoren zich aan de gemaakte afspraken inzake reiniging en afvalbeheer houden
Aantrekkelijkheid van het woonmilieu borgen door voldoende schone wijken	De gemeente zorgt dat in de wijken periodiek zwerfafval wordt opgeruimd. Dit gebeurt met de wijkteams in een integrale aanpak.
De gemeente zorgt voor faciliteiten om afval in de openbare ruimte in te zamelen	De gemeente heeft 922 afvalbakken die grotendeels worden geleidigd door de wijkteams; circa 150 afvalbakken worden door RWM geleidigd.
Technisch verantwoord en financieel efficiënt	
Onkruiden leiden tot mindere kwaliteit van wegen.	Onkruidbestrijding wordt volledig extern uitgevoerd met borstelen (machinaal) en branden. Zoals eerder beschreven, heeft gemeente Sittard-Geleen er bewust voor gekozen om geen chemische bestrijdingsmiddelen te gebruiken.
We streven naar integraal werken	Vanuit de Tuinman gedachte werken we integraal in de wijken. Dit betekent voor straatreiniging dat we Afvalbakken ledigen, zwerfafval opruimen samen oppakken. Ook

	stemmen we binnen de teams af met de discipline groen. Zoveel mogelijk onderhoudstaken worden op elkaar afgestemd..
Preventie en educatie is een efficiënte methode om te voorkomen dat afval wordt achtergelaten.	De gemeente faciliteert met middelen uit het Verpakkingenakkoord t/m 2022 de lesprogramma's van de gemeente zelf en het CNME, de opschoondag voor verenigingen en de adoptie van afvalbakken. Hier worden ook medewerkers van wijkbeheer bij ingezet
Bekladding en aanstootgevende graffiti worden niet getolereerd in de gemeente	Graffiti en bekladding van aanstootgevende teksten en afbeeldingen worden direct verwijderd door de gemeente. Overige bekladding wordt om financiële redenen alleen verwijderd als dit over een groot deel van het oppervlak is en/of op beeldbepalende locaties
Contractvormen passen bij de manier waarop de gemeente werkt	De gemeente streeft naar heldere contracten waarin transparantie, efficiency en social return belangrijke onderdelen zijn.

6 Kwaliteit reiniging

Naast de omvang van verhardingen en groen (zie hoofdstuk 3) is het ook belangrijk om te weten hoe het staat met de kwaliteit van de te reinigen arealen en assets op verhardingen en in het groen. Welke mechanismen en beelden zijn bepalend voor de instandhouding van de kwaliteit van de openbare ruimte? Welke factoren spelen bij reiniging en de ervaren kwaliteit van de openbare ruimte een belangrijke rol: inrichting, seizoensinvloeden, intensief gebruik tot beleving door de inwoners. En hoe is de relatie tussen de beeldkwaliteit, technische kwaliteit en veiligheid? Met deze vragen in het achterhoofd focussen we in dit hoofdstuk in het bijzonder op de beeldkwaliteit conform de CROW kwaliteitscatalogus 2018.

Kwaliteit vormt voor de reinigingsstaken een meerledig begrip. Voor de reinigingsdisciplines vegen, reiniging in het groen, onkruidbestrijding, zwerfafval en dumpingen vormen schoonheid, aantrekkelijkheid en veiligheid de voornaamste kwaliteitscriteria. De kwaliteit van gladheidsbestrijding wordt vooral bepaald door veiligheid en doorstroming.

6.1 Kwaliteitsnormering

Om het vastgestelde niveau te vertalen naar een landelijk gangbare norm gebruiken we een omzetting naar een score conform de landelijk gangbare beeldkwaliteitssystematiek van de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2018 (schriftelijke [CROW-publicatie 380](#)).

Bij het in het raadsbesluit genoemde kwaliteitsniveau LAAG geldt de minimale eis dat de veiligheid gewaarborgd wordt en dat kapitaalvernietiging wordt voorkomen. De keuze voor dit minimumkwaliteitsniveau is bestuurlijk vastgesteld. In bijlage 2 zijn enkele voorbeelden van de kwaliteitsniveaus opgenomen. In tabel 7 zijn deze kwaliteitsniveaus opgenomen en ook waar deze in Sittard-Geleen als ambitie (v.a. 2021) globaal gelden en gaan gelden (v.a. 2022).

Tabel 7: Kwaliteitsniveaus en ambities in Sittard-Geleen

	Algemeen	Niveau	Beeldkwaliteit	Technische kwaliteit	Waar van toepassing in Sittard-Geleen (v.a.2021)	Van toepassing v.a. 2022
A+	Zeer goed	-	Prachtig	(Zo goed als) nieuw	Nergens	Nergens
A	Goed	HOOG	Mooi	Technisch dik in orde	Kerncentra gebieden (Parels kerngebied)	Kerncentra gebieden en overige delen centra en centrumgebied (Parels overig)
B	Voldoende	BASIS	Voldoende	Heel en veilig	Overige delen centra en centrumgebied (Parels overig) en woonwijken	Woonwijken (inclusief hoofdwegen), bedrijventerreinen en ziekenhuislocatie (omgeving OZL)
C	Matig	LAAG	Sober/schraal	Discomfort	Buitengebied, reiniging verhardingen en bladverwijdering groen op bedrijventerreinen en hoofdwegen buiten centra	(alleen) Buitengebied

Ondanks het feit dat zowel de reiniging als de ervaren kwaliteit van de openbare ruimte van vele variabelen afhankelijk zijn en de kwaliteitsbepaling momentopnames betreffen en methodisch betwist kunnen worden, is het toch zinvol om de gemeten kwaliteit van de openbare ruimte in beeld te brengen. Niet alleen omdat dat de enige manier is om überhaupt iets over de kwaliteit van reiniging in Sittard-Geleen te kunnen zeggen, maar ook omdat met de uitgevoerde metingen ontwikkelingen gemonitord kunnen worden. Mede daarom zijn in dit hoofdstuk ook de ontwikkelingen inzake de soorten en hoeveelheden meldingen en klachten (paragraaf 6.3) en dumpingen (paragraaf 6.4) meegenomen.

6.2 Huidige kwaliteit

Er wordt op twee manieren gemeten of de kwaliteit van de dienstverlening voldoet. Een eerste manier is de beleidsmeting die iets zegt over de doelstellingen op beleidsniveau waarbij de scores (per meetvak) worden gemiddeld. De tweede manier is de bestekmeting waarbij de scores worden bepaald door de laagst geconstateerde score. De bestekmeting heeft tot doel bij te sturen op operationeel niveau en voor het genereren van ritmes, zoals de vervuiling op hotspots of in specifieke wijken/gebieden. Hiermee kan de gemeente patronen onderscheiden van incidenten en de benodigde inzet en frequentie aanpassen.

6.2.1 Beleidsmeting

Tabel 8 hieronder geeft de resultaten van de beleidsmetingen weer. De jaarlijkse beleidsmeting wordt door een externe partij gedaan. Een beleidsmeting betreft een objectieve momentopname van de huidige visuele kwaliteit van de openbare ruimte. Door middel van een beleidsmeting wordt gemonitord of het gewenste kwaliteitsniveau op dat moment wordt gehaald en kan richting worden gegeven aan beleid of een beheerstrategie worden bepaald.

Het doel van deze meting is om aan het bestuur te rapporteren over de prestaties van de organisatie met betrekking tot de vastgestelde en te behalen kwaliteitsniveaus.

Tabel 8: Resultaten beleidsmetingen

Aspect	Oktober 2018			Augustus 2019			Meting 2020		
Afgesproken kwaliteit	BASIS			LAAG			LAAG		
	Hoog/Basis	Laag	Slecht	Hoog/Basis	Laag	Slecht	Hoog/Basis	Laag	Slecht
Graffiti meubilair	100%	0%	0%	91%	7%	2%	91%	4%	4%
Graffiti kunstwerken	100%	0%	0%	100%	0%	0%	Niet gemeten		
Onkruid verharding	100%	0%	0%	82%	14%	4%	81%	2%	17%
Veegvuil verharding	100%	0%	0%	93%	6%	1%	93%	6%	1%
Vullingsgraad afvalbak	100%	0%	0%	85%	9%	6%	91%	2%	7%
Zwerfafval op verharding	100%	0%	0%	93%	7%	0%	98%	1%	1%
Bladafval op verharding	68%	20%	12%	96%	3%	1%	89%	9%	2%

Beoordeling beleidsmeting

De gemeente voldoet in alle jaren aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. In de gekleurde kolommen in bovenstaande tabel staan de percentages van het areaal die voldoen. In 2019-2020 moest minimaal 93% van de metingen voldoen aan kwaliteitsniveau LAAG. Het is normaal dat een klein percentage niet aan de norm voldoet; de richtlijn is conform deze systematiek dat er 7% achterstand mag zijn (niveau slecht) om toch te blijven voldoen aan de gestelde norm.⁴

Tussen 2018 en 2019 is een achteruitgang zichtbaar in bijna alle aspecten maar dat is in lijn met het verlagen van het vastgestelde beheerniveau. Opvallend is het grote aandeel HOOG en BASIS scores. Dit zou bij een niveau LAAG theoretisch lager moeten uitvallen, maar is dus feitelijk positief, ook al zijn en blijven optimalisaties mogelijk.

Tussen 2019-2020 valt op dat een heel hoog percentage nog steeds op niveau HOOG/BASIS ligt. Het opmerkelijk hoge percentage afkeur bij onkruid wordt in de meting beoordeeld als niet representatief omdat met name rond obstakels veel onkruid te vinden was. In de beoordelingssystematiek leidt dit tot afkeur, maar dit werd niet als beeldbepalend ervaren.

Bij reiniging is de invloed van een beleidswijziging vrij direct zichtbaar vanwege het kort-cyclische karakter. Voor onkruid geldt dit minder, omdat daar na 2-3 jaar nog een vertraagd effect zichtbaar kan worden (zie kader). Monitoring over langere tijd is daarom belangrijk bij elke verandering in het kwaliteitsniveau.

⁴ Beleidsplan IBOR 20212-2015

Onkruidbestrijding vertraagd effect
 Door het verbod op chemisch bestrijden zijn bestrijdingsmethoden over die vooral het zichtbare deel van de plant aanpakken. Dit deel zorgt via fotosynthese voor voeding van de plant. Als dit vaak genoeg wordt verwijderd raakt de plant uitgeput. Op niveau LAAG krijgt de plant de kans tussendoor te groeien en wordt hierdoor sterker en slaat voedsel in de wortel op. Tegelijkertijd treedt kapitaalvernietiging op door steeds bredere voegen in de verharding. Dit effect zie je pas na een paar jaar. Effect van een beleidswijziging zoals deze wordt dus pas na enkele

Deze beleidsmetingen zijn momentopnamen waardoor invloed van weer, tijdstip en seizoen niet uit te sluiten zijn. Zo zijn de resultaten van bladafval op verharding dusdanig seizoensgebonden dat hier – behoudens voor het criterium schoon - geen goed oordeel over mogelijk is op basis van deze meting.

6.2.2 Bestekmeting

In tabel 9 zijn de resultaten uit de bestekmeting van 2019 opgenomen. Dit geeft de resultaten weer van de inspanningen door Wijkbeheer en RWM. De gekleurde kolommen voldoen aan de norm.

Tabel 9: Resultaten bestekmeting

Aspect	Metingen week 1-30, 2019		
Afgesproken norm	Laag		
	A-B	C	D
Zwerfafval verharding/groen	89%	9%	1%
Onkruid verharding	57%	34%	9%
Afvalbak vulling	97%	3%	0%

In de gekleurde kolommen staan de percentages van het areaal die voldoen aan de gestelde norm (niveau LAAG).

Beoordeling bestekmeting

De bestekmeting gaat uit van een afwijking van maximaal 10% op de norm, waardoor voor alle onderdelen van schoon die worden gemeten het streefniveau LAAG wordt gehaald.

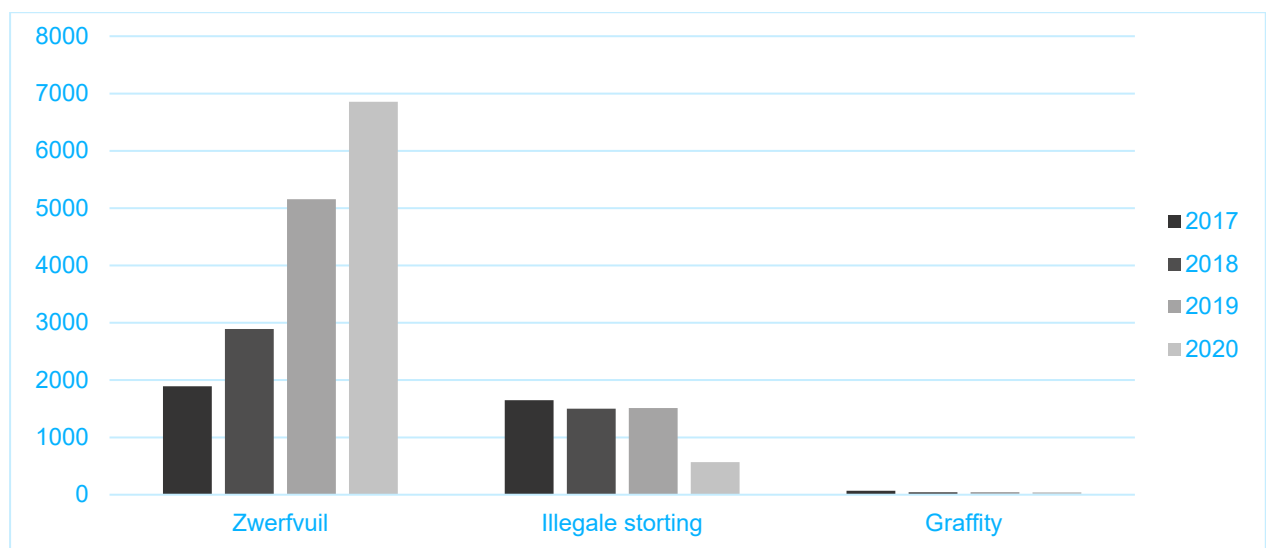
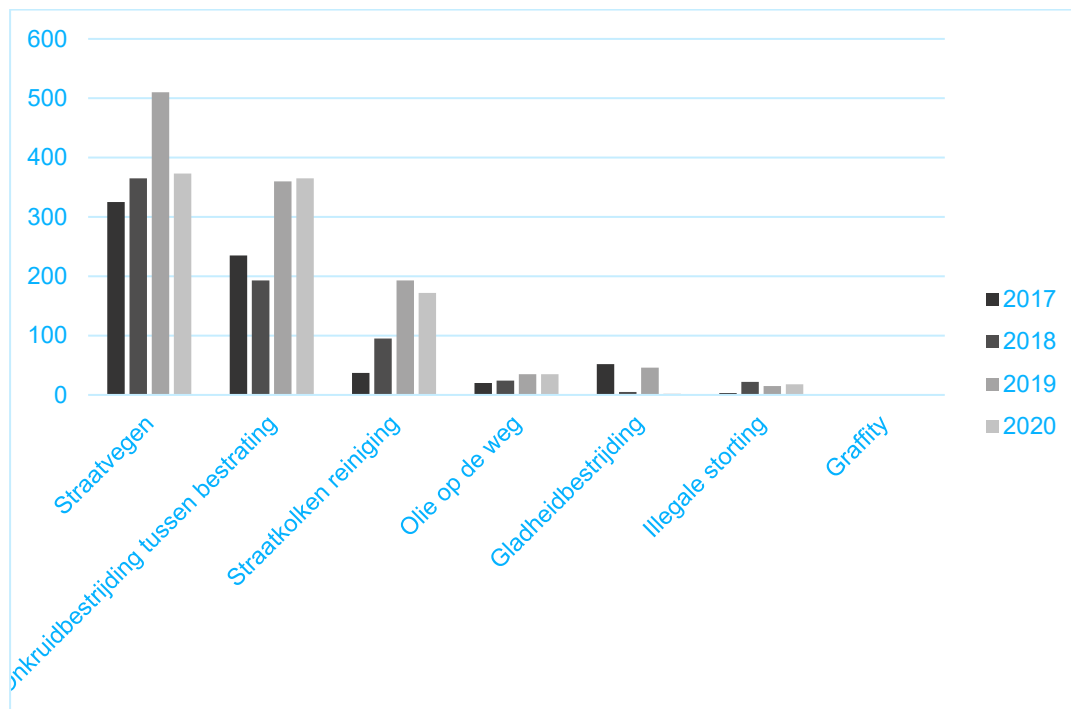
De gemeente doet ook al een aantal jaren mee aan de winkelgebiedenscan van Stichting Nederland Schoon (zie [deze weblink](#)). Daarin wordt a.d.h.v. de CROW methodiek geobserveerd en geëvalueerd. Het is aanbevelenswaardig om deze scan meer structureel te gaan gebruiken bij het bepalen van de beoordeling en aanpassing van het Beheerplan.

In maart 2021 is weliswaar een nieuwe bestekmeting uitgevoerd, maar de evaluatie daarvan is (helaas) nog niet afgerond en kunnen daarom nog niet worden gepresenteerd.

6.3 Meldingen en klachten

Uit de meldingen en klachten (afkomstig uit de gemeentelijke Melddesk) kan op hoofdlijnen worden geanalyseerd welke onderwerpen voor bewoners het vaakst reden zijn om bij de gemeente een melding te doen. In de praktijk worden meldingen en klachten – al dan niet via Wijkbeheer – door RWM afgehandeld. Een goede analyse en samenwerking tussen gemeente en RWM is gewenst.

Uit onderstaande figuren kan worden afgeleid dat de meeste meldingen en klachten betrekking hebben op straatvegen (veegvuil), zwerfafval en onkruid en dat vooral zwerfafval in toenemende mate als probleem wordt ervaren.

Naast het streven naar een betere analyse van en samenwerking bij meldingen en klachten heeft de gemeente in het beleidsdocument Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte 2020-2023 over meldingen en klachten onder andere het volgende bepaald.

Vanwege het bijgestelde onderhoudsniveau gaat de gemeente meldingen over de buitenruimte anders beoordelen en oppakken. De gemeente gaat bovendien het werk efficiënter organiseren. Dit betekent onder meer dat meldingen in de regel niet meer afzonderlijk worden opgepakt, maar worden meegenomen als de uitvoerende dienst in de buurt is voor onderhoudswerkzaamheden. Inwoners die iets melden krijgen dus vaker het antwoord dat de melding geen aanleiding geeft om direct in actie te komen. En dat de afhandeling dus langer gaat duren. De gemeente doet daarbij ook steeds vaker een beroep op melders om zelf de handen uit de mouwen te steken: bijvoorbeeld door zelf het onkruid uit te trekken of het zwerfafval op te ruimen.

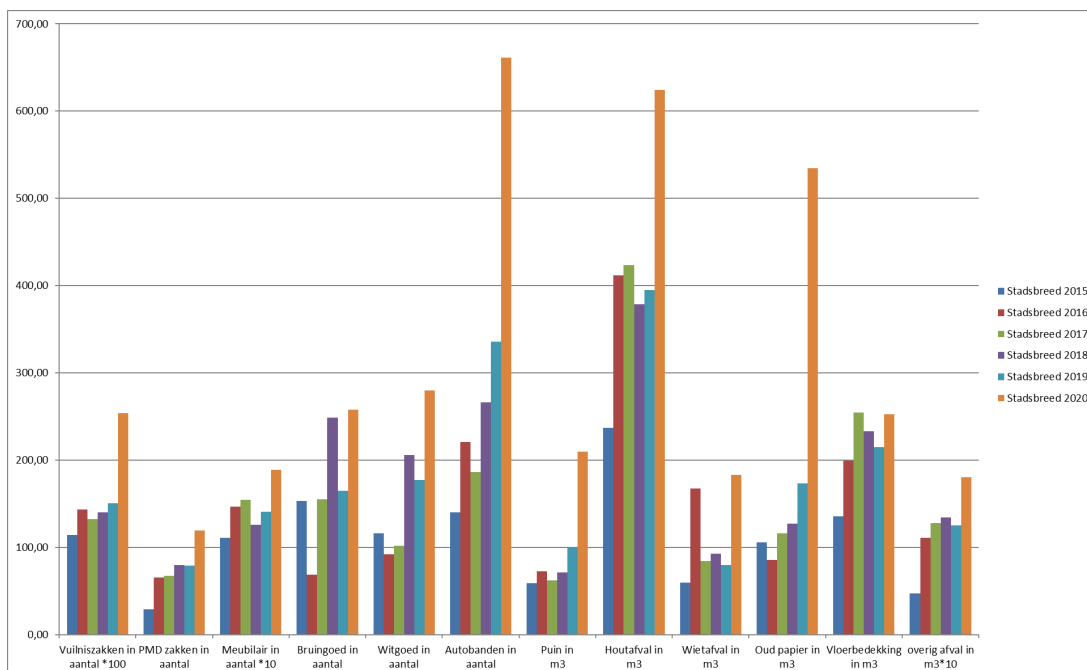
In het kader van de pilot Munstergeleen en Geleen is afgesproken dat de meldingen en klachten onder regie van Wijkbeheer worden afgehandeld.

In het kader van IBOR wordt onder andere gewerkt met inspecties van het straatmeubilair waarbij reiniging gerelateerde assets worden beoordeeld en acties worden gekoppeld waaronder het vervangen van afvalbakken of het verwijderen van graffiti van zitbanken.

6.4 Dumpingen

Naast beleidsmetingen, bestekmetingen en meldingen en klachten houdt gemeente Sittard-Geleen ook de ontwikkeling van (illegale) dumpingen bij.

De volgende figuur bevat een overzicht van de ontwikkeling qua aantallen en soorten illegale stortingen in de periode 2015-2020. In tegenstelling tot de toename illegale stortingen bij oud papier (minder inzameling t.g.v. COVID-19) is voor de toename bij autobanden en houtafval in 2020 geen verklaring.

7 Programmering Reiniging

Het programmeren van reinigingstaken is een essentieel onderdeel van de gekozen beheerstrategie van de gemeente ten aanzien van de instandhouding van de kwaliteit van de openbare ruimte. In lijn met de Beheerstrategie en CROW beeldkwaliteitssystematiek moet de programmering en budgettering van de reiniging van inspannings- naar resultaatgericht.

Op basis van cyclische processen en input vanuit de CROW beeldkwaliteitssystematiek worden de activiteiten zo gestructureerd als mogelijk uitgevoerd. In dit hoofdstuk gaan we in op de onderdelen en/of activiteiten die tot de kernactiviteiten van reiniging behoren en als werkpakketten zijn gepresenteerd:

- Straatreiniging: machinaal en handmatig vegen verhardingen en groen (kortcyclisch);
- Reiniging na markten, evenementen en volksfeesten;
- Onkruidbestrijding;
- Gladheidsbestrijding: machinaal en handmatig;
- Graffiti verwijdering;
- Zwerfafvalpreventie en participatie;
- Meldingen, dumpingen en incidenten.

De beheerstrategie (hoofdstuk 5) en de vastgestelde en gemeten kwaliteitsniveaus (hoofdstuk 6) vormen de grondslag van het programmeren van de werkpakketten. Hierbij wordt opgemerkt dat sommige reinigingstaken niet of niet volledig programmeerbaar zijn, waaronder in elk geval gladheidsbestrijding, graffiti verwijdering en meldingen, dumpingen en incidenten die leiden tot speciale (onverwachte) opdrachten.

7.1 Verdeling werkzaamheden RWM en Wijkbeheer

In de afgelopen jaren is RWM zelfstandig verantwoordelijk geweest voor het plannen en uitvoeren van de reguliere machinale reinigingswerkzaamheden en onkruidbestrijding. Hierbij werd, inspanningsgericht, gestuurd op een vast aantal veegzones dat in de hele gemeente gelijk was. Wijkbeheer had de regie over de bladcampagne en de handmatige activiteiten. Dit blijft het uitgangspunt.

In 2021 is een pilot gestart waarbij Wijkbeheer de regie over alle wijkgerichte werkzaamheden voert. RWM levert voor Wijkbeheer de mensen en het materieel en de volledige planning van de inzet komt bij Wijkbeheer te liggen. Deze pilot is gestart in de stadsdelen 2 en 3. Hiermee beoogt de gemeente synergie te bereiken tussen de werkzaamheden van RWM en de gemeente. Er wordt een omslag gemaakt van een inspanningsverplichting naar resultaatgericht werken. Uitgangspunt daarbij is sturen op beeldkwaliteit en niet op frequentie.

Het doel van Wijkbeheer is om de inzet te sturen op de plaatsen waar deze het hardst nodig is om de beeldkwaliteit op het gewenste niveau te krijgen en te houden. Daar waar minder inzet nodig is, wordt de inzet verlaagd en komt deze inzet ten goede aan locaties waar het harder nodig is.

7.1.1 Pilot reiniging in Geleen-Munstergeleen

Met deze pilot wil de gemeente bereiken dat de openbare ruimte op een integrale wijze wordt onderhouden. Dit gebeurt door Wijkbeheer de (eind)verantwoordelijkheid te geven voor de planning en RWM mensen en machines te laten leveren. Daarbij wordt gezamenlijk, dus door beide partijen, een maandelijkse monitoring (bestekmeting) uitgevoerd. .

Wijkbeheer wordt verantwoordelijk voor de behaalde beeldkwaliteit in het pilotgebied. In de pilot is dus niet alleen sprake van een andere werkwijze, maar ook van een andere denkwijze. RWM en Wijkbeheer werken intensief samen aan een gezamenlijk doel: integraal beheer van de openbare ruimte waarbij resultaatgericht wordt gestuurd op het behalen en behouden van de afgesproken en vastgestelde kwaliteitsniveaus.

Technische monitoring beeldkwaliteit (bestekmeting)

In het pilotgebied gaat Wijkbeheer - samen met RWM – maandelijks een keer monitoren (technische kwaliteit op niveau houden). Gescoord wordt op het slechtste onderdeel in een meetvak.

Beeldkwaliteitsmeting voor beleid (beleidsmeting)

Daarnaast worden in plaats van een, minimaal twee beleidsmetingen uitgevoerd. Dit betreft een overall meting, waarbij wordt getoetst of het met de gemeenteraad afgestemde kwaliteitsniveau wordt behaald. Hier wordt gescoord op gemiddelde waarden in een meetvak.

Beleving

De pilot wordt door de gemeente ook gebruikt om ervaring op te doen met het sturen op verwachtingen van inwoners. Door met (een afvaardiging van) inwoners in de wijken in gesprek te gaan en metingen samen te doen, wordt geleerd te kijken door de bril van inwoners. Daarnaast kunnen de verwachtingen bij de inwoners helder(der) worden gemaakt. Vier keer per jaar wordt met inwoners in gesprek gegaan.

7.2 Straatreiniging

Straatreiniging betreft de machinale en handmatige reiniging van de gehele openbare ruimte. Op grond van de afgesproken kwaliteitsniveaus wordt de inzet beeldkwaliteit en gebiedsgericht geprogrammeerd en uitgevoerd.

7.2.1 Machinale reiniging

Waarom is de inzet nodig

Machinale reiniging is nodig om de goten vrij te houden van onder andere zwerfafval en zand zodat de (straat)kolken en riolering niet verstopt raakt. Het beperkt daarnaast de onkruidgroei en ook natuurlijk afval zoals blad wordt meegenomen en dit zorgt voor een nettere uitstraling van de straat.

Planning van de inzet

In het kader van de nieuwe rolverdeling tussen gemeente en RWM en de pilot zal Wijkbeheer de regie voeren en daarnaast zelf handmatige reiniging uitvoeren. RWM levert de machinale inzet. In het kader van de planning is de gefaseerde verhoging van de (kwaliteits)beheerniveaus in de verschillende structuurgebieden en beheergroepen leidend. Dat betekent in elk geval voor 2021 en 2022 een verhoogde inzet in de (kern)centragebieden met als primair doel het verwijderen van zwerfafval.

In het volgende hoofdstuk wordt de benodigde inzet voor de machinale reiniging resultaatgericht berekend.

7.2.2 Handmatig reinigen

Waarom is de inzet nodig

Veegmachines kunnen niet overal komen. De moeilijker bereikbare plekken worden handmatig gereinigd. RWM zorgt voor zowel de machinale als handmatige reiniging van de centra. Daarnaast worden de afvalbakken geledigd en zorgt wijkbeheer voor het opruimen van dumpingen en bladruimen met ondersteuning van machines van RWM. Onder regie van wijkbeheer worden wijkteams ingezet waarbij mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden ingezet die handmatige reinigingsstaken uitvoeren.

Planning van de inzet

Ook voor de inzet van handmatige reiniging is de gefaseerde kwaliteitsverhoging leidend en vormen het ledigen van afvalbakken, zwerfafval en bladverwijdering de centrale aandachtspunten.

In het volgende hoofdstuk wordt de benodigde inzet voor de handmatige reiniging resultaatgericht berekend.

7.3 Markten, evenementen en feesten

Waarom is de inzet nodig

Na evenementen en markten wordt nagenoeg altijd afval achtergelaten en wordt de openbare ruimte gereinigd. Voor de volksfeesten zoals koningsdag en carnaval is de gemeente verantwoordelijk. De evenementenorganisaties moeten het terrein waar het evenement is zelf reinigen maar de extra inzet is vooral nodig om de omgeving schoon te krijgen.

Planning van de inzet

Marktvegen – De gemeente heeft hier de regie en kan hier met marktkooplieden en de marktmeester in gesprek gaan om het marktvegen te beperken. Dit vereist onder andere communicatie, handhaving en participatie.

Areaal marktvegen

- Donderdagmarkt Sittard – 9.115 m², wekelijks
- Zaterdagmarkt Sittard – 6.760 m², wekelijks
- Zaterdagmarkt Geleen – 9.545 m², wekelijks
- Paasmarkt Born – 27.980 m², jaarlijks
- St. Joep Sittard – 63.285 m², jaarlijks

In de bij dit Beheerplan horende begroting zijn de kosten voor reiniging van genoemde (week)markten berekend, waarbij beheerniveau HOOG voor (kern)centragebieden is aangehouden.

Evenementen

De gemeente is primair verantwoordelijk voor reiniging van gemeentelijke evenementen en (volks)feesten. Daarnaast worden ook particuliere evenementen en feesten georganiseerd. De gemeente houdt rekening met de evenementen in Bijlage 3.

De gemeente maakt door middel van vergunningen afspraken over de staat waarin de openbare ruimte moet worden teruggebracht na een evenement. Dit vereist goede communicatie, handhaving en participatie. Omdat de afspraken voor verbetering vatbaar zijn, is dat als verbeterpunt opgenomen in hoofdstuk 9 (Ontwikkelagenda).

Volksfeesten

Hier is het mogelijk de afvalstroom en daarmee de inspanning om het daarna op niveau te krijgen te beïnvloeden door bv. afspraken over het gebruik van de buitenruimte en verpakkingen (ook gerelateerd aan duurzaamheidsdoelen).

Omdat de exacte arealen, werkzaamheden en kosten van de evenementen en volksfeesten niet in beeld zijn, is het een actie voor 2021 om deze in beeld te brengen en de afspraken vast te leggen.

7.4 Onkruid op verhardingen

Waarom is de inzet nodig

Onkruid op verharding wordt als ongewenst gezien. Het te lang laten groeien van onkruid kan bij elementenverharding zorgen voor schade op de langere termijn.

Sinds 2016 worden geen chemische middelen meer gebruikt bij onkruidbestrijding op verhardingen. In de afgelopen jaren zijn alternatieven ingezet: (mechanische) methoden. Deze blijken relatief intensief en kostbaar om het gewenste kwaliteitsniveau te halen. Landelijk wordt vanuit de NVRD met gemeenten en reinigingsdiensten samengewerkt om meer inzicht te krijgen in methodiek-kostenrendement.

In de gemeente wordt onkruid op de volgende manieren verwijderd:

- Mechanisch met werktuigdragers, Im-tracks en Weedcontrol combi compact borstelmachines;
- branden met quads;
- handmatig verwijderen

Planning van de inzet

De inzet is seizoensgebonden en de mechanische inzet loopt parallel op met de mechanische reiniging en in lijn met de voor 2021 en 2022 vastgestelde beheerniveaus voor de onderscheiden structuurgebieden. Zoals hiervoor al is beschreven, is voor onkruidbestrijding van belang dat:

- de bedrijventerreinen in 2021 (ook) al naar beheerniveau BASIS gaan;
- bij onkruidbestrijding sprake is van een vertraagd effect.

Het bij RWM ingezette traject om beeldgericht onkruid te verwijderen zal verder ontwikkeld moeten worden.

De uren die besteed worden door wijkbeheer zijn onderdeel van het werkpakket werken in wijkteams. Werken in wijkteams is zowel sociaal als fysiek vervlochten. Ondanks deze speciale (werk)dimensie zouden die uren vanuit zakelijk/bedrijfsmatig perspectief bij een contract op basis van beeldkwaliteit niet meer nodig hoeven zijn. Deze uren zouden dan door de aannemer moeten worden ingecalculerd. Dit vormt een discussiepunt voor de ontwikkelagenda en besprekingen tussen gemeente en RWM (zie §9.1).

7.5 Gladheidsbestrijding

Waarom is de inzet nodig

Inzet van gladheidsbestrijding is nodig om de wegen veilig te kunnen gebruiken als de temperatuur onder het vriespunt is. De toegangen van het vastgoed van de gemeente, zebrapaden, publieke voorzieningen worden door wijkbeheer handmatig gedaan. Zie bijlage 4 voor alle handmatig gladheidsbestrijding locaties.

Gladheidsbestrijding is weliswaar noodzakelijk voor de veiligheid en doorstroming, maar de inzet van zout is wel nadelig voor het milieu en kostbaar en moet daarom worden beperkt tot wat noodzakelijk is. In het gladheidsbestrijdingsplan is opgenomen dat de gemeente bij sneeuwval en gladheid de hoofd- en uitvalswegen en fietspaden laat strooien. Ook bij scholen, gemeenschapshuizen en andere voorzieningen wordt gladheid bestreden. Om risico's te verminderen, wordt bij verwachte winterse omstandigheden preventief gestrooid, dit ondanks het streven naar vermindering van strooizoutgebruik.

Planning van de inzet

De afweging over de te strooien wegen wordt in het gladheidsbestrijdingsplan uiteengezet. Dit is de basis voor de werkzaamheden van RWM en wijkbeheer. De machinale gladheidsbestrijding verzorgt RWM en de handmatige inzet gebeurt door wijkteams.

In 2021 zal een evaluatie van de gladheidsbestrijding van gemeente Sittard-Geleen worden uitgevoerd. Op basis van de evaluatie zal een aangepast gladheidsbestrijdingsplan worden opgesteld. De resultaten zullen voor zover mogelijk en relevant worden verwerkt in de eerste bijstelling van het beheerplan reiniging in het derde kwartaal van 2022 (zie §7.10).

Welke inzet is nodig om de beoogde kwaliteit te leveren

Gladheidsbestrijding is afhankelijk van het wel of niet ontstaan van winterse omstandigheden. Er is een budget nodig om de in te zetten machines aan te houden, de zoutvoorraad te beheren en om de personele inzet te waarborgen (zie voor info handmatige gladheidsbestrijding bijlage 4). Dit zijn vaste kosten die het mogelijk maken om in te zetten als dit nodig is. Deze vaste kosten zijn ongeveer 70% van het *geraamde* budget.

Mede vanwege de onvoorspelbaarheid is voor de inzet van gladheidsbestrijding deels rekening gehouden met de inzet in het verleden, maar zijn door Royal HaskoningDHV ook normkosten berekend⁵ die in het volgende hoofdstuk zullen worden gehanteerd voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2021-2025.

⁵ Sittard-Geleen - Normkosten - v03.XLS van 11 februari 2021

7.6 Meldingen, dumpingen en incidenten

Niet (cyclisch) te programmeren zijn de meldingen en dumpingen zoals beschreven in voorgaand hoofdstuk over kwaliteit. Incidenten zoals hieronder beschreven, vallen ook onder dezelfde categorie.

Meldingen en dumpingen

Met betrekking tot meldingen en dumpingen wordt hier opgemerkt dat de samenwerking tussen de gemeente en RWM continu verbeterd. Zo wordt op dit moment een dashboard voor dumpingen ontwikkeld.

Incidenten

In 2019 zijn in totaal 41 incidenten gemeld waarbij RWM inzet pleegde op de wegen om deze schoon te houden van modder, olie of andere vervuiling. Dit gebeurt op afroep door Wijkbeheer. Wijkbeheer zelf pleegt de handmatige inzet.

Er worden ook reinigingsactiviteiten uitgevoerd op semipublieke plekken in de gemeente: de begraafplaats en op enkele parkeerterreinen. Hiervoor worden klaarblijkelijk apart opdrachten verstrekt aan RWM. Dit vormt ook een aandachtspunt voor de ontwikkelagenda en besprekingen tussen gemeente en RWM.

Ook voor dumpingen zijn door Royal HaskoningDHV normkosten berekend⁶ die in het volgende hoofdstuk zullen worden gehanteerd voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2021-2025.

7.7 Graffiti verwijdering

Waarom is de inzet nodig

In hoofdstuk 3 is al beschreven dat de gemeente ook het verwijderen van ongewenste (aanstootgevende) graffiti op gebouwen, wegmeubilair en kunstwerken verzorgt. Dat gebeurt in principe alleen op gemeentelijke objecten en na melding of constatering en op ad-hoc basis als een beheerder in de wijk is. Het gemeentelijk beleid is erop gericht om (alleen) aanstootgevende graffiti direct te verwijderen en meer kostenefficiënt met overige graffiti.

Planning van de inzet

Ook voor graffiti verwijdering zijn door Royal HaskoningDHV normkosten berekend⁷ die in het volgende hoofdstuk zullen worden gehanteerd voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2021-2025. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen graffiti op kunstwerken en andere objecten zoals Abri's, (stand)beelden en verkeersborden.

7.8 Zwerfafvalpreventie en participatie

Waarom is de inzet nodig

In de gemeente wordt veel zwerfafval veroorzaakt, in de regel en landelijk veelal door jongeren. Rondom scholen, sportvelden en hangplekken komt meer zwerfafval voor. Om jongeren bewust te maken van het belang van een schone leefomgeving en het goed omgaan met afval en grondstoffen is een educatieprogramma ingezet. Ook kunnen bewoners, verenigingen en scholen materialen aanvragen bij wijkbeheer om zwerfafval te verwijderen.

⁶ Sittard-Geleen - Normkosten - v03.XLS van 11 februari 2021

⁷ Sittard-Geleen - Normkosten - v03.XLS van 11 februari 2021

Planning van de inzet

Gastlessen en acties zijn allemaal op afroep door scholen of door vrijwilligers. De gemeente zou hierin een meer proactieve rol in kunnen nemen, al was het maar om de kosten hiervoor te kunnen ramen en daar waar mogelijk reduceren (bijvoorbeeld door inzet van jeugdwerkers en scholen te wijzen op hun maatschappelijk-opvoedkundige verplichtingen).

Welke inzet is nodig om de beoogde kwaliteit te leveren

De inzet van CNME wordt via de zwerfafvalvergoeding van Nedvang uit het verpakkingenakkoord betaald. Het gaat om €1,14 per inwoner die wordt ingezet voor de activiteiten van het CNME en ondersteuning van verenigingen en bewoners.

De zwerfafvalvergoeding is gegarandeerd tot 2022 en zal gedurende de looptijd van dit plan mogelijk stoppen. De activiteiten moeten dan worden voortgezet uit de middelen van de gemeente.

	Jaarlijks bedrag	Budgetelement
CNME educatief programma	€70.000,-	Zwerfafvalvergoeding
Gastlessen door RWM (gemiddeld)	€17.000,-	Zwerfafvalvergoeding
Zwerfafvalacties	€10.000,-	Zwerfafvalvergoeding
Vrijwilligers ondersteuning	€10.000,-	Wijkbeheer
Totaal	€107.000,-	

Op dit moment (mei 2021) is een Collegevoorstel in voorbereiding. Daarin wordt in elk geval ingezet op bestendiging van de samenwerking met het CNME d.m.v. contractverlenging voor 2 à 3 jaar. Wat dit betekent voor de overige acties en financiering daarvan is nu nog niet bekend. Voor de meerjarenbegroting wordt daarom (worst case) uitgegaan van een totaalbedrag van (afgerond) €100.000,- per jaar.

7.9 Inspectie en monitoring

In de onderstaande tabel is de monitoringssystematiek opgenomen voor de komende jaren.

Wat	Waarom	Frequentie	Wie doet het	Rapporteert aan
Monitoring	Operationele sturing om te kunnen sturen waar inzet het meest effectief is en om te bepalen of de inzet van RWM en gemeente voldoet aan de te behalen beeldkwaliteit.	4 wekelijks	Gemeente, Wijkbeheer	Beleidsadviseur Reiniging
Beleidsmeting	Rapportage naar de gemeenteraad zodat zij weten of de afgesproken doelen worden behaald en evt. bij kunnen sturen.	2 keer per jaar	Gemeente, Team Inrichting en Planning Openbare Ruimte (IPOR)	Gemeenteraad
Analyse klachten en opvragen praktijkervaringen bij uitvoerenden	Analyse van de klachten en ervaringen kan leiden tot meer inzicht in welke locaties extra aandacht behoeven en welke niet.	Minimaal jaarlijks	RWM en gemeente	Werkvoorbereider Reiniging

Wat als de metingen niet overeenkomen

De operationele metingen worden zowel door RWM als de gemeente gedaan. Door met elkaar de resultaten te bespreken, ontstaat vertrouwen en begrip. Als de metingen afwijken, wordt dit eerst besproken en indien er een probleem ontstaat, wordt een derde partij ingeschakeld om een onafhankelijke meting te doen. Deze wordt 50-50 betaald door RWM en de gemeente.

Omdat de kosten voor inspectie en monitoring binnen de budgetten van Wijkbeheer en RWM vallen en geen punt van discussie is, zijn deze ook niet apart in beeld gebracht in de meerjarenbegroting.

In het kader van een te herziene (contractuele) relatie tussen gemeente en RWM dient het onderwerp inspectie en monitoring als ontwikkelpunt nader worden uitgewerkt. Alleen indien noodzakelijk of wenselijk, zullen daarbij ook de kosten voor de inzet door Wijkbeheer en RWM worden meegenomen.

7.10 Evaluatie

Om de uitvoering van het beheerplan goed te laten verlopen, worden drie momenten voorgesteld om te evalueren of de aanpak werkt en of de doelen die we hebben gesteld worden gehaald. In 2025 (na 4 jaar) wordt het Beheerplan reiniging vernieuwd.

Periode	Moment	Doelstelling
2 ^e kwartaal 2022	Evaluatie samenwerking	De samenwerking met RWM is de afgelopen periode verbeterd en de bedoeling is de lijn voort te zetten. Daarom is het belangrijk de samenwerking te evalueren.
3 ^e kwartaal 2022	Update	Bijstellen activiteiten op basis van de doelstellingen van het nieuwe college van B&W (n.a.v. verkiezingen maart '22)
3 ^e kwartaal 2024	Analyseren en evalueren beheerplan	Hierin worden opnieuw alle aannames, afspraken en activiteiten bekeken en wordt een nieuwe meerjarenplanning en -raming gemaakt. Het beheerplan wordt vernieuwd na 4 jaar (2025).

Bovenstaande evaluaties worden gedeeld met het MT van de gemeente en RWM en zullen afhankelijk van de wensen worden doorgezet naar het college en/of de gemeenteraad. Het evaluatieproces valt onder de beleidsmedewerker afval- en straatreiniging.

8 Financiën

In dit hoofdstuk wordt gefocust op de financiering ten behoeve van realisatie en instandhouding van de overeengekomen kwaliteitsniveaus van de openbare ruimte door middel van de reinigingsdisciplines. Allereerst wordt stilgestaan bij de gehanteerde uitgangspunten en vervolgens komen de reinigingskosten (theoretisch bepaald) in beeld. Tevens wordt op basis van recente meetresultaten uit de beleids- en bestekmetingen het opgestelde meerjarenprogramma 2021-2025 toegelicht.

Naast cyclische (straat)reinigingsbudgetten voor verhardingen (inclusief onkruidbestrijding) en groen heeft de gemeente ook te maken met niet-cyclische en/of niet planbare kosten voor de volgende posten:

- markten, evenementen en (volks)feesten (*afhankelijk van aantal deelnemers, frequentie en afspraken*);
- Bestrijding van gladheid (*afhankelijk van seizoen*);
- Verwijderen van dumpingen, graffiti en incidenten (*afhankelijk van aantal en omvang*);
- Zwerfafvalpreventie en -participatie (*afhankelijk van vraag en subsidieprogramma*);
- Inspectie en monitoring (*afhankelijk van afspraken tussen betrokken partijen*).

8.1 Uitgangspunten

Voor het berekenen van de cyclische reinigingsbudgetten heeft de gemeente gekozen voor kosten uit het normenboek dat is gebruikt in de reinigingsbegroting voor 2021 en 2022 naar aanleiding van de Motie verhogen beheer niveau.⁸ Voor gladheidsbestrijding en verwijdering van graffiti en dumpingen is gebruik gemaakt van normkosten die daarna door Royal HaskoningDHV zijn berekend.⁹

Een en ander betekent dat de basisformules voor de kostenberekeningen verschillen:

- $\text{Aeraal} * \text{vastgesteld kwaliteitsniveau} * \text{kosten uit normenboek}$ geldt voor de cyclische reinigingspakketten (inclusief onkruidbestrijding) en markten, evenementen en feesten;
- $\text{Aeraal, lengte of aantal} * \text{normkosten voor gladheidsbestrijding, meldingen, dumpingen en incidenten en graffiti verwijdering}$;
- $\text{Frequentie} * \text{kosten (verdeelsleutels)} * \text{indexering voor zwerfafvalpreventie \& -participatie en inspectie en monitoring}$.

Door de grotere regierol van Wijkbeheer, de in gang gezette pilots, de ontwikkelagenda (zie hoofdstuk 9) en contractbesprekingen met RWM zullen de gemeentelijke reinigingskosten de komende jaren gaan veranderen. Op welke wijze en in welke mate dat het geval zal zijn, is op dit moment niet te voorzien en vereist daarom een evaluatie van het beheerplan en de samenwerking.

8.2 Theoretisch benodigde reinigingsbudgetten

Om het theoretisch benodigd budget voor reiniging te bepalen, is een berekening uitgevoerd in lijn met de hiervoor genoemde (norm)kosten en formules. Hiervoor is gebruik gemaakt van de volgende parameters:

- Het totaal areaal verhardingen (5,8 km²) en Groen (4,2 km²) waarop reinigingstaken worden uitgevoerd.
- Het totaal areaal van alle markten, evenementen en feesten (voor zover bekend en/of relevant).
- Het totaal areaal, lengte of aantal keren gladheid, dumpingen, graffiti en incidenten;
- Het totaal aantal momenten voor educatie (zwerfafval), inspectie en evaluatie.

⁸ Werkpakket reiniging uitgewerkt + totaalstelling groen en reiniging motie def.xls van 2 februari 2021

⁹ Sittard-Geleen - Normkosten - v03.XLS van 11 februari 2021

De vertaling naar de meerjarenbegroting voor reiniging is uitgevoerd op basis van de volgende uitgangspunten:

- Prijspeil 2021. Mede in het kader van een nog uit te voeren confrontatie tussen de theoretisch benodigde en de vastgestelde budgetten merken wij hierbij het volgende op:
 - o in de begroting is geen rekening gehouden met indirecte (bouw)kosten, overheadkosten van aannemers en BTW;
 - o het basisbestand voor de begroting bevat weliswaar nog normkosten die niet meer actueel (lijken te) zijn, maar waarin wel rekening is gehouden met een jaarlijkse indexering van +5% en dat wordt reëel geacht;
 - o alleen de normkosten voor gladheidsbestrijding, graffiti verwijdering en dumpingen zijn van recente datum (januari 2021).
- De reinigingsbegroting van 2023 – 2025 is vanwege het ontbreken van aangepaste beheerniveaus conform afspraak gelijk gehouden aan die van 2022. Dat betekent dat met ingang van 1 januari 2023 rekening moet worden gehouden met:
 - o mogelijk nog aan te passen beheerniveaus;
 - o jaarlijkse indexering op basis van de eenheidsprijzen conform de CBS-prijsindexcijfer reeks alle huishoudens (2015=100).
- De jaarlijkse vergoeding voor zwerfafvalpreventie uit het verpakkingenakkoord (afgerond op €100.000) is vanaf 2022 voor kosten gemeente en meegenomen in de begroting.

8.3 Meerjarenbegroting Reiniging 2021-2025

Vervolgens is de theoretisch berekening geoptimaliseerd voor de verschillende werkpakketten zoals in voorgaand hoofdstuk beschreven. In de werkpakketten zijn, specifiek voor de gemeente Sittard-Geleen, de benodigde kosten op maatregelniveau inzichtelijk gemaakt. Het resultaat van de berekening is gedifferentieerd naar de volgende kostenposten.

- Machinale en handmatige reiniging verhardingen en groen;
- Markten, evenementen en feesten;
- Gladheidsbestrijding machinaal en handmatig;
- Meldingen, dumpingen en incidenten
- Graffiti verwijdering;
- Zwerfafvalpreventie en -participatie;

De in het volgende overzicht opgenomen jaarbudgetten voor genoemde kostenposten wijken af van het Basis integraal beheerplan Openbare Ruimte en de begroting voor 2021 en 2022 naar aanleiding van de Motie verhogen beheer niveau. Dat is ook logisch en heeft in hoofdzaak te maken met:

- Gewijzigde (indelingen in) arealen verhardingen en groen in Obsurv;
- Nieuwe/aangepaste normkosten voor gladheidsbestrijding, graffiti verwijdering en dumpingen¹⁰.

¹⁰ Sittard-Geleen - Normkosten - v03.XLS van 11 februari 2021

Beheergroepen	2021	2022	2023	2024	2025
Straatreiniging (inclusief onkruidbestrijding)	€ 1.932.067	€ 2.053.545	€ 2.053.545	€ 2.053.545	€ 2.053.545
Reiniging (week)markten	€17.726	€17.726	€17.726	€17.726	€17.726
Gladheidsbestrijding	€883.927	€883.927	€883.927	€883.927	€883.927
Dumpingen, meldingen en incidenten	€427.722	€427.722	€427.722	€427.722	€427.722
Graffiti verwijdering	€169.848	€169.848	€169.848	€169.848	€169.848
Zwerfafvalpreventie	€100.000	€100.000	€100.000	€100.000	€100.000
Totaal	€ 3.531.290	€ 3.652.768	€ 3.652.768	€ 3.652.768	€ 3.652.768

Voor zover wij dat thans op basis van alle uitgangspunten, aannames, ontvangen gegevens en te gebruiken normen en parameters kunnen overzien, is deze meerjarenbegroting in lijn met het in hoofdstuk 2 beschreven besluit tot gefaseerde verhoging en differentiatie van de beheerniveaus.

Tot slot en wellicht ten overvloede wordt, mede ten behoeve van de nog uit te voeren confrontatie, opgemerkt dat:

- een (thans onbekend) gedeelte van de hiervoor berekende kosten voor verwijdering van dumpingen en bijplaatsingen in de begroting voor afvalbeheer vallen;
- in het kader van uit- of aanbestedingen van reinigingsdiensten rekening moet worden gehouden met indirecte (bouw)kosten, overheadkosten van aannemers en BTW;
- de ontbrekende en onzekere kosten(posten) voor met name reiniging op semipublieke plekken, evenementen en volksfeesten, meldingen en incidenten en zwerfafvalpreventie bij voorkeur in 2021 nader in beeld en bepaald moeten worden.

9 Ontwikkelagenda/aandachtspunten

In dit hoofdstuk worden algemene, themagerichte en op reiniging gerichte punten aangereikt die aan verdere professionalisering van reiniging en in relatie tot overige beheerdisciplines kunnen bijdragen.

9.1 Algemene thema's

Duurzaamheid

In het kader van de duurzame inrichting van de openbare ruimte wenst gemeente Sittard-Geleen de komende jaren haar beleid ten aanzien van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte verder te ontwikkelen. Toegespitst op de beheerorganisatie staat deze ambitie in lijn met de implementatie van assetmanagement en verdere professionalisering van de beheerorganisatie gedurende de komende jaren. Voor de realisatie van deze ambitie wil de gemeente in het beheerbeleid waar mogelijk sturen op de volgende thema's:

- Inclusie
- Klimaatadaptatie
- Circulaire economie
- Burgerparticipatie
- Innovatie
- Acceptatie veranderende leefomgeving

Door planmatige inrichting van het reinigingsbeheerproces op verhardingen en in het groen, onder andere door het opstellen van een Uitvoeringsplan Reiniging, is rekening gehouden met de invulling van bovengenoemde thema's. Centraal uitgangspunt is dat elke reinigingstak per definitie gericht is op het aspect duurzaamheid. Voorbeelden hiervan zijn het niet toepassen van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen en het gebruik van zuinig en schoon materieel. Hierbij wordt het aspect duurzaamheid afgewogen tegen aanvaardbare kosten en risico's. Een optimale invulling van dit en overige thema's is alleen mogelijk als voldoende middelen beschikbaar zijn.

Inclusie

- inzet van personeel met een afstand tot de arbeidsmarkt, o.a. via Vidar

Klimaatadaptatie

- Reductie of verminderen van uitstoot van schadelijke stoffen van materieel.
- Behoud van waardevol groen waardoor een aangenaam (leef)klimaat ontstaat.
- Omvormen van verhard oppervlak naar (half)open verharding en/of groen.
- Gebruik van grijs water en/of hergebruik van spoelwater.

Circulaire economie

- Hergebruik van zoveel mogelijk materiaal, materieel en afval- en hulpstoffen. Dit is mogelijk door efficiënt onderhoud en recycling van vrijkomende afval- en hulpstoffen.

Burgerparticipatie

- Intensief en constructief overleg Wijkteams met bewonerscomités, waarbij wijkcoördinatoren de verbindende factoren zijn.
- Wijkgerichte communicatie en milieueducatie.
- Schouwen met inwoners (Tuinman; beleidsnota openbare ruimte Sittard-Geleen 2021-2026).
- Groen voor grijs (klimaat) in overleg met bewoners (Tuinman; beleidsnota openbare ruimte Sittard-Geleen 2021-2026).

Innovatie

- Koppeling van planning-, meet-, monitoring- en meldingsgegevens in gemeentelijk beheersysteem d.m.v. datamanagement.

Acceptatie veranderende leefomgeving

- Acceptatie van biodiversiteit door niet alle kruiden als ongewenst te bestempelen.

9.2 Veranderende werkwijze RWM – Gemeente

Onderwerp	Actie
Pilot sturing Munstergeleen / Geleen	De gemeente en RWM gaan in Geleen en Munstergeleen vanaf januari 2021 een proef doen met de nieuwe werkwijze waarbij de inzet vanuit Wijkbeheer wordt gestuurd. RWM levert de mensen en machines. Voor dit bedrag moet een analyse van de knelpunten gemaakt worden in de pilot gebieden en een manier om de resultaten te meten: dit betekent ook iets voor de urenregistratie en klachten en meldingen administratie.

* Kosten zijn extra kosten buiten de reguliere inzet.

In het kader van een te veranderen werkwijze tussen gemeente en RWM zijn in elk geval de volgende punten als te ontwikkelen en bespreken aangemerkt:

- *Onkruidbestrijding*: Ondanks de speciale dimensies van werken in wijkteams is als discussiepunt naar voren gebracht of de inzet door Wijkbeheer vanuit een meer zakelijk/bedrijfsmatig perspectief niet meer (volledig) noodzakelijk zou hoeven zijn.
- *Incidenten*: de opdrachten die voor sommige incidenten nu nog apart aan RWM en/of derde partijen worden verleend voor reinigingsactiviteiten op semipublieke plekken in de gemeente (begraafplaats en enkele parkeerterreinen) en bijzondere locaties dienen in een gemeentelijk beheersysteem te worden vastgelegd.

9.3 Sturingsinformatie verbeteren

Het areaal van de gemeente is bekend, echter de activiteiten zijn niet volledig en 'slechts' op hoofdlijnen inzichtelijk. We weten dus niet goed waar en op welk moment de inzet precies gepleegd wordt en met welk effect. Het is belangrijk om hier meer grip op te krijgen.

Een voorbeeld: Afvalbakken worden geledigd wanneer nodig, maar dat verschilt uiteraard per beheersgebied. Door meer informatie over die verschillen te verzamelen, kunnen de afvalbakken meer gebieds- en frequentiegericht worden geledigd en/of afvalbakken zelfs verwijderd of bijgeplaatst kunnen worden, hetgeen de efficiëntie ten goede zou komen.

Er zijn geen aanvullende middelen geraamd hiervoor omdat dit een onderdeel is van het reguliere takenpakket van de beheerder.

9.4 Inspecteren en monitoren

Onderwerp	Actie
Monitoring Gemeente	De gemeente zal de bestekmeting uitbreiden met het onderdeel reiniging. Voorheen ging dit alleen over de zaken die door wijkbeheer werden opgepakt.
Monitoring cursus	Ten behoeve van een goede monitoring schouw cursus volgen.

9.5 Ontwikkelen

Onderwerp	Actie
Contractuele afspraken	Het omvormen van het huidige contract met RWM richting een bestek is nodig omdat er geen volledig duidelijke afspraken over de te leveren prestaties zijn. Het contract wordt in 2021 aangepast. RWM en de gemeente moeten werken aan de mogelijkheden om elkaar bij te sturen indien nodig. Hiervoor is een goed opdrachtgever-opdrachtnemer relatie nodig.
Klachten en Meldingenregistratie	Om tot beter inzicht te komen in waar en wanneer inzet nodig is moeten de meldingen goed worden geregistreerd en in de juiste categorie worden ingedeeld. Het is aan te bevelen om de juiste categorieën toe te wijzen vanuit het klantcontactstelsel of dit handmatig door de behandelaar in te laten vullen indien het meldingenkanaal het niet toelaat (zoals BuitenBeter of Facebook). Minimaal is registratie van de hoofd- en subcategorie (bv. betreft het straatreiniging, zwerfafval etc..) en de locatie van belang en bij voorkeur ook de wijk. Op dit moment zijn teveel meldingen niet voorzien van deze informatie waardoor analyse tijdrovend is en daardoor is hier in de afgelopen jaren ook nauwelijks op gestuurd.
Uitsplitsen afvalbakken ledigen en andere activiteiten en monitoring vulling.	Het legen van afvalbakken is tijdrovend en daarmee kostbaar. Door inzichtelijk te maken welke afvalbakken snel vol zijn en welke weinig worden gebruikt is optimalisatie van de inzet mogelijk. Niet gebruikte bakken kunnen worden verwijderd of geadopteerd door bewoners.
Inzet dumpingen verminderen	Er wordt veel capaciteit ingezet op het opruimen van dumpingen van illegaal geplaatst huishoudelijk afval. De ervaringen en cijfers geven aan dat dit probleem erger wordt. Dit verdient nadere analyse en maatregelen die zowel in het domein afvalinzameling als in straatreiniging of handhaving/OOV kunnen vallen.
Actieplan Inzet CNME na 2022	CNME wordt ingezet vanuit de zwerfafvalvergoeding. De zwerfafvalvergoeding vanuit VROM stop na 2022. Als deze activiteiten (educatie, participatie) in dezelfde vorm moeten blijven plaatsvinden zullen deze vanuit de gemeente betaald moeten worden en dus in de begroting worden opgenomen vanaf 2023.

10 Aanbevelingen

Ter bevordering van de professionalisering van de reinigingstaken en werkpakketten wordt geadviseerd om invulling te geven aan de volgende punten.

1. Bij het optimaliseren van de reiniging is goede monitoring van zowel de klachten en meldingen als de vervuilingsgraad per gebied essentieel om efficiëntie te bereiken. Organiseer aan de hand van de data die uit de monitoring en registratie van klachten voortkomt de juiste aanpassingen aan het beheer. Beoordeel deze periodiek in operationele overleggen maar bekijk ook of dit de juiste uitwerking heeft (bv. tijdens het tussentijdse evaluatiemoment van de samenwerking).
2. Monitor periodiek de vullingsgraad van inzamelmiddelen. Doe dit hoogfrequent in het centrum en laagfrequent buiten het centrum om te bepalen waar meer- en minder inzet nodig is.
3. Het aantal meldingen van illegaal aangeboden afval legt een enorme claim op wijkbeheer. Het aanpakken van hotspots door middel van interventies op straat, communicatie, participatie of handhaving kan helpen de stroom in te perken maar zeker ook aanpassingen van de afvalinzamellogistiek, -voorzieningen en/of tarieven.

A1 Bijlage 1: Begrippenlijst

Assetmanagement

Het vergroten van de waarde van assets door optimaal beheer te realiseren op basis van afgewogen kosten, prestaties en risico's over de hele levenscyclus van assets.

Planning en -begroting

Planning en begroting waarbij de reinigingstaken en -maatregelen zijn gepland overeenkomstig de vastgestelde kwaliteitsniveaus, normbedragen en kengetallen.

Beheer

Systematisch plannen, budgetteren, voorbereiden en uitvoeren van activiteiten die erop gericht zijn de vastgestelde kwaliteitsniveaus, normbedragen en kengetallen te garanderen.

Beheerdata

Vaste en variabele gegevens die in het beheersysteem zijn opgenomen.

Beheersysteem

Het geheel van gegevensinwinning en bewerking om te komen tot een meerjarenplanning en begroting.

Budget

De financiële middelen die benodigd/beschikbaar zijn voor het uitvoeren van de reinigingstaken.

Cyclusbedrag

Gemiddelde jaarlijkse kosten van de reinigingstaken per m² verharding en groen gedurende een onderhoudscyclus.

Kapitaalgoederen

Alle kapitaalintensieve objecten in de openbare ruimte die nodig zijn diensten en goederen aan burgers te leveren. Het zijn grote objecten die vaak veel waarde hebben en meerdere jaren meegaan.

Kapitaalvernietiging

Verschil tussen de kosten van uitgesteld onderhoud en reiniging en de kosten van tijdig onderhoud en reiniging (bij verhardingen en groen).

Korte termijnplanning

Planning van reinigingsmaatregelen voor de periode van 1 - 2 jaar.

Kwaliteit

Mate waarin de beeldkwaliteit van verhardingen en groen voldoet aan de gestelde (CROW) beeldkwaliteitslatten en -normen.

Kwaliteitsklasse/niveau

Aanduiding van de kwaliteit van de openbare ruimte, uitgedrukt in de niveaus HOOG, BASIS en LAAG volgens de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2018 (schriftelijke [CROW-publicatie 380](#)).

Langetermijnplanning

Planning voor de periode van 6 jaar en verder.

Levensduur

De maximale periode waarop een kapitaalgoed kan worden ingezet. De grens wordt bepaald door techniek, politiek en wetgeving. De economische levensduur geeft aan hoe lang een kapitaalgoed in de boeken staat.

Levensduur verlengende maatregel

Maatregel die wordt uitgevoerd om de technische levensduur van een kapitaalgoed te verlengen om een relatief korte periode tot aan de vervanging te overbruggen.

Maatregel

Een handeling of actie die wordt uitgevoerd in het kader van een specifiek doel.

Maatregeltoets

Beoordeling en eventueel aanpassing van de door de methode gegenereerde maatregel en planjaar, inclusief afstemming met andere plannen.

Middellangetermijnplanning

Planning van onderhoudsmaatregelen voor de periode van 3 - 5 jaar.

Onderhoud

Combinatie van alle technische, administratieve en managementactiviteiten gedurende de levensduur van een kapitaalgoed, bedoeld om het kapitaalgoed in een dusdanige staat te brengen of te houden dat het zijn functie kan vervullen.

Openbare ruimte

Ruimte die voor iedereen toegankelijk is.

Planjaar

Jaar waarin een onderhoudsmaatregel wordt voorzien.

Planning

Het tijdspad van uit te voeren activiteiten.

Planningstermijn

Termijn waarop onderhoudsmaatregelen zijn voorzien.

Projectniveau

Betrekking hebbend op specifieke projecten (voor verhardingen en groen).

Risico

De kans dat een (ongewenste) gebeurtenis optreedt in relatie tot het effect van deze gebeurtenis. Risico = kans * effect.

Vervanging

Een nieuw kapitaalgoed in de plaats brengen van het oude, versleten kapitaalgoed, waarbij het nieuwe kapitaalgoed dezelfde prestaties levert als het oude.

A2 Bijlage 2: CROW beeldkwaliteitsmaatlaten

Voorbeelden van beeldmaatlaten (grof vuil dumpingen, grof zwerfafval, fijn zwerfafval)

A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen grofvuil op de verharding.	Er ligt weinig grofvuil op de verharding.	Er ligt in beperkte mate grofvuil op de verharding.	Er ligt redelijk veel grofvuil op de verharding.	Er ligt veel grofvuil op de verharding.
grofvuil (≥ 10 kg en/of ≥ 25 liter en ≤ 23 kg)	grofvuil (≥ 10 kg en/of ≥ 25 liter en ≤ 23 kg)	grofvuil (≥ 10 kg en/of ≥ 25 liter en ≤ 23 kg)	grofvuil (≥ 10 kg en/of ≥ 25 liter en ≤ 23 kg)	grofvuil (≥ 10 kg en/of ≥ 25 liter en ≤ 23 kg)
0 stuks per 100m ²	0 stuks per 100m ²	1 stuk per 100m ²	1 stuk per 100m ²	> 1 stuk per 100m ²

A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen grof zwerfafval.	Er ligt weinig grof zwerfafval.	Er ligt in beperkte mate grof zwerfafval.	Er ligt redelijk veel grof zwerfafval.	Er ligt veel grof zwerfafval.
grof zwerfafval (> 10 cm)	grof zwerfafval (> 10 cm)	grof zwerfafval (> 10 cm)	grof zwerfafval (> 10 cm)	grof zwerfafval (> 10 cm)
0 stuks per 100 m ²	≤ 3 stuks per 100 m ²	≤ 10 stuks per 100 m ²	≤ 25 stuks per 100 m ²	> 25 stuks per 100 m ²

A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen fijn zwerfafval.	Er ligt weinig fijn zwerfafval.	Er ligt in beperkte mate fijn zwerfafval.	Er ligt redelijk veel fijn zwerfafval.	Er ligt veel fijn zwerfafval.
fijn zwerfafval (1-10 cm)	fijn zwerfafval (1-10 cm)	fijn zwerfafval (1-10 cm)	fijn zwerfafval (1-10 cm)	fijn zwerfafval (1-10 cm)
0 stuks per 1m ²	≤ 3 stuks per 1m ²	≤ 10 stuks per 1m ²	≤ 25 stuks per 1m ²	> 25 stuks per 1m ²

A3 Bijlage 3: Lijst met begrote evenementen en volksfeesten

Carnaval	Boetezitting Munstergeleen Kinderoptocht Sittard Scholierencarnaval Kanon van het balkon Grote Optocht Sittard Grote Optocht Geleen Kinderoptocht Geleen Optochten kleine kerkdorpen
Voorjaar	Krombroodrapen St. Joepmarkt Kennedymars Paasmarkt Wielerronde Grevenbicht Koningsdag Sittard Koningsdag Geleen Mama's pride Ster-ZLM tour/ Boels Ladies Kermis Munstergeleen Pinksterfeest Limbricht Processies diverse wijken
Zomer	Kermis Geleen M&P feesten Kermis Lindenheuvel St. Rosafestival
Najaar	Kermis Born Kermis Oud-Geleen Kermis Limbricht Kermis Holtum Oktoberfeesten
Winterperiode	Kermis Obbicht Intocht Sinterklaas Sittard Intocht Sinterklaas Geleen kermis Buchten Limburgs Kerstcircus Wénterdjreum

A4 Bijlage 4. Handmatige gladheidbestrijding 2017 - 2020

Born en Omstreken

Born, Buchten, Holtum, Einighausen,
Grevenbicht, Papenhoven, Schipperskerk,
Guttecoven, Limbricht, Obbicht, Graetheide

Openbare en bijzondere gebouwen en plaatsen:

- Ingangen en binnenterrein voormalig gemeentehuis (Bo)
- Toegangen openbare bibliotheken : (Bo), (Gr)
- Toegangen gymzalen: (Bo), (Gr) (O)
- Scholen Ankersweg te Buchten en Einighauserweg te Einighausen
- Nieuwe Orbis complex Marcus Aurelius Aldenhof
- Seniorencomplex Lavashof Hondsbroek
- Wijksteunpunt (basisschool) Willibrorduslaan Obbicht

Voetgangersoversteekplaatsen:

- Voetpad Vriendenkringstraat en bij Achter de Hoven-Provincialeweg (L)
- Bovenstraat nabij School (L)

Voetgangersdomeinen:

- Vriendenkringstraat - Provincialeweg (L)
- Voetpad Heistraat - Kerkhofweg (E)
- voetpad Kerkhofweg - Everstraat

Om en nabij senioren woningen:

- Putstraat (Bo)
- Hondsbroek (Bo)
- Jan v Slamstraat (Bo)
- Sint Catharinahof (Bu)
- Raadhuisstraat (Gr)
- Essenstraat (Gr).
- Mr. Speestraat (Gr).
- Europaplantsoen (O)
- Oude Raadhuisstraat (O)
- Kloosterstraat (H)
- Trottoirs Senioren complexen Limbricht, Guttecoven en Einighausen
- Trottoirs Senioren complex Maasstraat Obbicht

Parkeerplaatsen:

- Burg. Coonenplein (bij Rode Kruis)(L)
- parkeerplaats bij kerk (Gu)
- Prinsbisdomstraat Born
- C1000 Kappelweg

Kruispunten:

- Provincialeweg - Pastoor Janssenstraat - Bovenstraat (L)
- Molenstraat - Beekstraat (L)
- Bornerweg - Beukenboomsweg
- Beukenboomsweg - Einighauserweg (Gu)
- Einighauserweg - Kerkstraat (Gu)
- Brandstraat - Everstraat (E)
- Heistraat - Bergerweg
- Mauritsweg – Urmonderbaan

Overzicht bushaltes

Straatnaam	Wijk	Naam bushalte
Aldenhofweg	Born	Aldenhofweg
Aldenhofweg	Born	Aldenhofweg
Kerkstraat	Born	Overweg
Parkweg	Born	Parkweg / Overweg
Parkweg	Born	Parkweg
Parkweg	Born	Parkweg
Prinsbisdomstraat	Born	Mgr. Buckxstraat
Prinsbisdomstraat	Born	Mgr. Buckxstraat
Prinsbisdomstraat	Born	Pr. Bisdomstraat/Mavo
Prinsbisdomstraat	Born	Pr. Bisdomstraat/Mavo
Keerweg	Buchten	Keerweg
Keerweg	Buchten	Keerweg
Keerweg	Buchten	Keerweg/B. Lebensstr
Keerweg	Buchten	Keerweg/B. Lebensstr
Oude Baan	Buchten	Oude Baan 16
Oude Baan	Buchten	Oude Baan 11
Bergerweg	Einighausen	Bergerweg
Bergerweg	Einighausen	Bergerweg
Brandstraat	Einighausen	Brandstraat / Everstr
Brandstraat	Einighausen	Brandstraat / Everstr
Heistraat	Einighausen	Heistraat
Heistraat	Einighausen	Heistraat
Mauritsweg	Einighausen	Heistraat / Bergerweg
Mauritsweg	Einighausen	Heistraat / Bergerweg
Boulevard	Grevenbicht	Boulevard
Boulevard	Grevenbicht	Boulevard
Houtstraat	Grevenbicht	Houtstraat
Houtstraat	Grevenbicht	Houtstraat
Houtstraat	Grevenbicht	Postkantoor
Houtstraat	Grevenbicht	Postkantoor
Beukenboomsweg	Guttecoven	Bornerweg
Bornerweg	Guttecoven	Bornerweg
Einighauserweg	Guttecoven	Beukenboomsweg
Einighauserweg	Guttecoven	Beukenboomsweg/Kerkstr
Einighauserweg	Guttecoven	Beukenboomsweg
Einighauserweg	Guttecoven	Beukenboomsweg/Kerkstr
Ankersweg	Holtum	Ankersweg
Ankersweg	Holtum	Ankersweg
Martensweg	Holtum	Martensweg 2
Martensweg	Holtum	Martensweg 2
Martensweg	Holtum	Martensweg 30
Martensweg	Holtum	Martensweg 30
Bornerweg	Limbricht	Bornerweg
Bornerweg	Limbricht	Bornerweg/Bentinckstr
Bornerweg	Limbricht	Bornerweg/Bentinckstr
Molenstraat	Limbricht	Prov.weg/Bovenstraat

Straatnaam	Wijk	Naam bushalte
Provincialeweg	Limbricht	Prov.weg/Bovenstraat
Provincialeweg	Limbricht	Prov.weg/Dr.Nolensstr.
Provincialeweg	Limbricht	Prov.weg/Dr.Nolensstr.
Dr Hub van Doorneweg	Limbrichterbos / Wolfrath	NedCar
Dr Hub van Doorneweg	Limbrichterbos / Wolfrath	NedCar
Dr Hub van Doorneweg	Limbrichterbos / Wolfrath	NedCar/v.Doorneweg-z
Dr Hub van Doorneweg	Limbrichterbos / Wolfrath	NedCar/v.Doorneweg-z
Obbichter Markt	Obbicht	Markt
Obbichter Markt	Obbicht	Markt
Julianalaan	Papenhoven	Julianalaan
Julianalaan	Papenhoven	Julianalaan
Oude Kerkstraat	Papenhoven	Oude Kerkstraat
Oude Kerkstraat	Papenhoven	Oude Kerkstraat